

BAKI ATTILA–GYUROVSZKY LÁSZLÓ

A gödörben az a lényeg, hogy ne ássunk tovább

Szlovákiai magyar választók és szlovákiai magyar pártok 1990–2020

A szlovákiai magyar politikai reprezentáció iránti bizalom és a magyar közhangulat Szlovákiában 2021-ben a mélypontra van. Nincsenek parlamenti képviselőink és kiszorultunk az Európai Parlamentből is. Nehéz belenyugodni, de az érdekvédelem képességünk néhány más pártban tevékenykedő magyar vagy magyar származású politikus jóindulatán és aktuális befolyásán múlik. Csehszlovákia létrehozása óta csak egy alkalommal voltunk ilyen helyzetben, 1945 és 1948 között, igaz, akkor még állampolgárságunk sem volt, ma van (már akitől nem vette el önhatalmúlag a kissé gyanakvónak tűnő szlovák állam). Minden más időszakban, még a kommunista rendszer alatt is voltak számarányunknak megfelelő számú megválasztott parlamenti képviselőink, akik legalább formálisan tudtak tenni valamit, s ha mást nem, legalább szóltak, ha baj volt. Ma országos szintű szlovákiai magyar politika gyakorlatilag nem létezik. Helyette megyei, valamint helyi képviselők keresik egyéni boldogulásukat és próbálják központi elképzelés nélkül érvényesíteni szűkebb régiójuk vélt érdekeit. A helyzet tragikumát fokozza, hogy ezt nem valamiféle elnyomó államhatalomnak, hanem önmagunknak köszönhetjük. Gödörbe kerültünk, még pontosabban fokozatosan, tizenkét év alatt kitapostuk, elmélyítettük, elmocsarítottuk és közben belecsúszunk. A mai szlovákiai magyar politikának ma nincs meg a perspektívája és önbizalma. A legrosszabb viszont az, hogy elvesztették a választóikba vetett hitüket is. Tanulmányunkban arra szeretnénk rámutatni, hogy ez a hitetlenkedés mélységes tévedés és a passzivitást igazoló félreértés. A szlovákiai magyar választói közösség továbbra is életképes, csak éppen ma megfelelő magyar képviselet nélkül kénytelen létezni.

Előzmények

A szlovákiai magyar politika válságával foglalkozott e folyóirat hasábjain, 2019 elején megjelent *Hogyan tovább* című tanulmány is. A mostani elemzés annak folytatása és kiegészítése.¹ A két évvel ezelőtti anyag időrendbe állította a Szlovákia területén 1990

1 Gyurovszky László: A szlovákiai magyar pártok választási eredményéről. Fórum Társadalomtudományi Szemle, 2019/2.

óta lezajlott parlamenti választások magyar vonatkozású, járási szintű összegzett adatait, majd elemezte azokat. Az értékelés elsősorban politikai szemszögből történt, nem voltak szociológiai, nemzetiségi és más társadalomtudományi ambíciói.

Annak idején többen jogosan állapították meg, hogy az akkori tanulmány nem támaszkodott szociológiai felmérésekre, közvélemény-kutatásokra, exit pollokra vagy népszámlálási adatokra, esetleg más, ezzel a témával foglalkozó kutatásokra sem. Tény, hogy az anyag csak és kizárólag a megkérdőjelezhetetlen választási számokra épített, de ez a korlátozás tudatos volt. Amíg egy választás általános és titkos, addig az ott leadott egyéni szavazat objektív jellegű, vagyis megfelel az adott választó akkor megfogalmazott, akkor érvényes véleményének (beleértve azt is, hogy esetleg egy év múlva egy másik választáson más pártra szavaz). Ugyanez az objektivitás érvényes az adott pártok összegzett választási eredményére is. Ezek nem felmérések, nem következtetések, nem reprezentatív szeletek, hanem ez maga a valóságos politikai vélemény.

Ezzel szemben a választást megelőző szociológiai felmérések és a közvélemény-kutatások szlovákiai magyar szemszögből nézve két szempontból is torzítják a politikai valóságot: az egyik a kérdező személyes jelenléte (vagy a kérdőív személyes begyűjtése), a második pedig a kérdezés, a tudakozás nyelve. S végül, nem tekinthetünk el attól a tényről sem, hogy minden felmérésben csak jobban vagy rosszabbul összeállított társadalmi mintáról van szó, nem a társadalom egészének választáson megfogalmazott álláspontjáról. Nem azt állítjuk, hogy ezek a felmérések nem fontosak és nem segíthetnek a kutatásban, csupán azt, hogy a politikai elemzés szempontjából másodlagosak. Úgy véljük, nem szabad őket összekeverni a valóságos választási adatokkal. A politika alapvetően a választáson leadott érvényes szavazatokról, nem pedig a közvélemény kutatásáról szól. A politikusok számára nem a választó olykor változó véleménye a mérvadó, hanem elsősorban a ciklus végén meghozott érvényes döntés. Olyankor a választópolgár általában felelősebben mérlegel, mint egy-egy telefonos vagy internetes válaszadás során. Ezért a mostani anyagban szinte kizárólag választási adatokat elemzünk.

Természetesen az elmúlt évtizedekben több értékes tanulmány és kiadvány jelent meg a szlovákiai magyar politikai események és a választások értékelése terén.² Ezek fontos következtetéseket és figyelemre méltó számításokat tartalmaznak. A két évvel ezelőtti írás ezekre ugyanazon okok miatt nem támaszkodhatott, mint ami miatt kimaradtak a felmérés jellegű adatok is: a korábbi elemzés is csak és kizárólag a választási adatokból kiindulva kívánt általános politikai következtetéseket levonni. A tanulmánynak nem állt szándékában bármilyen addigi kutatással vitába szállni, hiszen más volt a kiindulópont és mások voltak a célok. Az akkori tanulmány és a korábbi munkák egymás mellett léteznek, kiegészítik egymást. Vannak persze eltérések, de ne feledjük, hogy mi csak választási adatokkal és politikai kategóriákkal dolgozunk, míg mások szo-

2 Például Harrach Gábor – Rákóczi Krisztián: Külön utakon; Mózes Szabolcs: A 2016-os szlovákiai parlamenti választások exit polljának magyar eredményei; Lampl Zsuzsanna: A rejtőzködés misztériuma, avagy adatok az MKP és a Most-Híd választási eredményeihez stb.

ciológiai felméréseket és közvélemény-kutatásokat elemeznek, majd társadalmi, etnikai, nemzeti síkon mozognak. Jelen tanulmány az eseményeket és a számokat elsősorban politikai és választási stratégiák szempontjából vizsgálja. Nem titkolt célunk olyan bázist teremteni, melyre alapozva jó politikai döntéseket lehet hozni. Ezért a vizsgált időszak 30 év, és a vizsgált téma a szlovákiai magyar választói bázis, valamint annak politikai képviselete. Következtetéseink politikai jellegűek. Az külön öröm számunkra, hogy mi, akik csak a választási eredményekből indultunk ki, sok esetben hasonló következtetésekre jutottunk, mint mások. Tény ugyanakkor, hogy vannak kisebb, de itt-ott jelentősebb eltérések is. Ezek közül a legmarkánsabbak a választók etnikai és politikai hovatartozását érintik. Számunkra választástechnikai és kampányvezetési szempontból nem a választók magyar nemzetisége és magyar anyanyelve a mérvadó, hanem magyar etnikai kötődésük és politikai értékrendjük.

2018-as következtetések

Az akkori írás egyebek között arra a következtetésre jutott, hogy a szlovákiai magyar kötődésű pártok választási bázisa az elmúlt 30 év során megközelítette a 470-500 ezres létszámot. Ugyanakkor az is világos, hogy a képviselet céljából létrehozott politikai pártok ilyen kiváló eredményt csak egy rövid időszakra tudtak elérni. Ennek részben valószínűleg demográfiai vonatkozásai is vannak, a fő ok azonban az akkori vélemény szerint döntő mértékben politikai természetű volt.

A politikai különbségek és megközelítések alapján ugyanakkor azt a következtetést is le kellett vonni, hogy a 2019 után következő választások során nem lesz magyar képviselet Szlovákiában. Az azóta lezajlott események sajnos igazolták az akkori pesszimista véleményt. A katasztrofális 2019-es európai parlamenti és 2020-as szlovák parlamenti választásokat követően a pártok végre levonták a megfelelő következtetést és egyesülési tárgyalásokat kezdtek. Kissé túlzó egyszerűsítéssel élve megállapíthatjuk, hogy a szemünk előtt igazolták a régi mondás igazságtartalmát: a politikában a racionális megoldások csak azt követően jönnek számításba, ha már minden más lehetőséget kimerítettek.

Mai célok és metodika

Jelen elemzésben tovább folytatjuk a 2018-ban elkezdett munkát, céljaink viszont kiterjedtebbek. Elsősorban olyan objektív és megkérdőjelezhetetlen adatsorokat kívánunk összegyűjteni, rendszerezni és közzétenni, melyek segítségével aránylag egyszerűen össze lehet vetni az elmúlt harminc év parlamenti választásait. Célunk az is, hogy ez az adatbázis a jövőben további parlamenti választások adatsoraival feltölthető legyen, miáltal tartós és objektív alapot nyújthat a kutatások és politikai döntések számára. Az adatokat természetesen sokféle szempont alapján lehet értékelni, és azokból különféle következtetéseket lehet levonni. Azonban rendkívül fontosnak tartjuk, hogy létezzen egy egységes adatbázis és általánosan elfogadott metodika. E célból jelenleg

a megyei választások és egyes nagyobb települések hasonló jellegű adatsorain is dolgozunk. Az adatok rendszerezését követően itt is elemzésnek vetjük alá azokat. Célul tűztük ki továbbá a szlovákiai magyar választói báziscsoport meghatározását, számszerűsítését, valamint belső struktúrájának felvázolását. S legvégül javaslatot teszünk a közvetlen s távolabbi tennivalókra is.

A két évvel ezelőtti anyag az idő szűke miatt csak járási szintű adatokat tudott elemezni. Ezt a hiányosságot azóta bepótoltuk: a jelenlegi adatbázis tartalmazza minden olyan dél szlovákiai település magyar vonatkozású parlamenti választási számait, ahol az elmúlt harminc év során a magyar vonatkozású pártok (Együttélés, Magyar kereszténydemokrata mozgalom, MPP, MKP, Híd, MK, MKDSZ) bármelyik parlamenti választás során legalább 10 százaléknyi eredményt értek el. Ilyen községből van 538, beleértve Pozsony és Kassa városok adatait is (az egyedüli magyar jellegű községgként az Aranyosmaróti járásba tartozó Lédec regionális kötődése miatt a Nyitrai járás falvai közt van feltüntetve). Feldolgoztuk a többi, elsősorban szlovákok lakta területet is, ez utóbbiakat azonban érthető okok miatt csak járási szinten összegzett adatokkal. Mindenhol a hivatalos választási számsorokkal dolgoztunk és azok találhatóak a táblázatban is.³ Kivételt a Független Magyar Kezdeményezésre 1990-ben leadott szavazatok jelentenek. Itt becslésről van szó, mely során figyelembe vettük a magyarlakta településeken abban az időben számottevő választási eredményt elérő tömörülések eredményeit (Együttélés, VPN-lista, Kommunista Párt, Mezőgazdaság és Vidék Szövetsége, romák), valamint az adott községek népszámlálási adatait a lakosság nemzetiségi összetételéről.⁴

A vizsgálat során természetesen felmerül az igény a vizsgált pártok választóinak pontosabb meghatározására. A legegyszerűbb válasznak az tűnik, ha a szlovákiai magyarságról beszélünk. A kép azonban ennél sokkal bonyolultabb. Ki a fenti pártok potenciális választója? Aki a népszámláláson magyar nemzetiségűnek vallotta magát? Vagy az is, aki szlovák, esetleg roma nemzetiségűként anyanyelvnek a magyart jelölte be? Talán az is, aki sem nem magyar nemzetiségű, sem nem a magyar az anyanyelve, hanem egyszerűen magyar kötődésűként csak többé-kevésbé beszéli a magyar nyelvet? Esetleg olyan, aki csak érti, és nem beszéli? Vagy ide tartozhat a magyar választó szlovák élettársa, szlovák vagy kettős kötődésű gyermeke, meggyőzhető szlovák rokona? Valószínűleg minden kérdésre a válasz igen. A kérdés csak az, hogy mennyien vannak és egy-egy réteg mennyire kötődik a szlovákiai magyar pártok nemzeti és politikai álláspontjához, vagy éppen ellenkezőleg, mennyire kötődik politikailag országos szlovák pártokhoz.

Amennyiben a magyar nemzetiségű állampolgárok körét újabb és újabb réteggel bővítjük – hiszen ők is lehetséges voksolók –, sokkal több potenciális választót és jóval strukturáltabb választói bázist kapunk. Mivel a jelen tanulmány politikai adatokkal dol-

3 A Szlovák Statisztikai Hivatal választási adatbázisai 1990–2020

4 A Szlovák Statisztikai Hivatal népszámlálási adatai 1991

gozik, és politikai következtetéseket kíván levonni, ezért nem mélyedhetünk el a „ki a magyar nemzetiségű választó, ki a roma anyanyelvű magyar, ki a magyar anyanyelvű szlovák vagy szlovák anyanyelvű magyar, a kettős vagy hármas identitású, vagy csak sima szlovák választó?” típusú, rendkívül szerteágazó nemzetiségmeghatározó, soha véget nem érő vitában. Célcsoportunk ügyében más szempontok alapján kell eljárni.

Az kétségtelen, hogy 2009-ig minden vizsgált párt szlovákiai magyar párt, vagy szlovákiai magyar mozgalom volt (ha mellőzzük az Együttélés rövid életű törekvését Csehszlovákia összes kisebbségének képviselőjére 1990 és 1992 között). Önmagukat magyarként határozták meg, magyar volt a belső tárgyalási nyelvük, magyar volt az elnevezésük és magyarként tartotta őket számon a közvélemény is. Ők maguk is ezzel a vélekedéssel összhangban nyilvánultak meg. Kommunikációjuk alapvetően magyar médiumokban, magyarul történt, választási gyűléseiket ugyancsak magyarul tartották. Az őket támogató választók 2009-ig ennek minden bizonnyal maguk is tudatában voltak, ezért az 1990 és 2009 között meghozott választási döntéseiket magyar pártra leadott szavazatként kell értelmezni – függetlenül az akkori választó nemzetiségétől, anyanyelvétől, nyelvtudásától, etnikai hovatartozásától vagy rokoni kapcsolataitól. Más szóval: 2009-ig olyanok szavaztak a magyar pártokra, akiket elsősorban magyar nyelvű kommunikációval lehetett megszólítani. Természetesen hozzá kell tenni, hogy olyanok-ról van szó, akik egyben azonosultak a magyar pártok politikai tevékenységével is.

2009-ben egy látszólag új párt lépett a színre, a Híd. Ez, az alakulásakor még egyértelműen magyar párt⁵ egy idő után azt a célt tűzte ki maga elé, hogy addigi választói bázisát etnikai szlovák választókkal is bővítse.⁶ Ez a döntés részben érthető volt, hiszen nem volt biztos, hogy a nagy múltú MKP mellett ők is bejutnak. Ennek érdekében soraikat szlovák politikusokkal is bővítették, és az addig megszokottnál kissé intenzívebb szlovák kommunikációba is kezdtek. A Híd olyan választókat is próbált megszólítani, akiket 2009-ig magyar nyelven a magyar pártok nem tudtak elérni. Politikusai egy része ezt átmeneti, taktikai lépésnek, mások állandó irányváltotatásnak, haladó újdonságnak tekintették. 2010 után a párton belül ez utóbbiak kerültek többségbe és programszerű önszlovákosításba kezdtek. A Híd egyre intenzívebben Most-Híd szeretett volna lenni, és önmagát egy soha korábban nem volt, szinte messianisztikus kezdeményezésként határozta meg. Csak zárójelben említjük meg, hogy 1990-ben Duray Miklós Együttélése is hasonlóan egyedülálló elképzelésekkel indult, de ők Csehszlovákia összes kisebbségét szerették volna képviselni, a csehek és a szlovákok nélkül. Ezért volt az akkori névrövidítésük ESWS (Együttélés – Spoluzitie – Wspólnota – Soužití). Igaz, kimaradtak a németek, horvátok és a romák.

5 A Híd első szervezőbizottságának mind a nyolc tagja magyar volt (Bugár Béla, Bastrnák Tibor, Gyurovszky László, Gál Gábor, Nochta Edit, A. Nagy László, Simon Zsolt, Vörös Péter).

6 „Ez egy magyar párt lesz, mely megnyitja kapuit a szlovákok felé is” – nyilatkozta Bugár Béla az Új Szóban (2009. július 7.)

A 2009 utáni választási adatok elemzése lehetővé teszi a multietnikus, messianisztikus törekvések sikerességének vizsgálatát is. Ezt az elemzést elvégeztük és a tanulmány további részében bemutatjuk.

Az adatsorok tehát 2009 után minden település esetében tartalmazzák az MKP és a Most-Híd szavazatszámát, a település hivatalos választási részvételét, valamint az ezen adatok alapján kiszámított, akkor és ott maximális elérhető szavazatszámot. Ugyanúgy, mint a két évvel ezelőtti anyagban, újra le kell szögezni, hogy csak ilyen módon tudjuk egy alapra hozni és összehasonlítani az egyes eltérő választási részvételek eredményeit. Logikusan feltételezhető, hogy az adott településen a választópolgárok politikai és nemzetiségi különbözőségük ellenére hasonló mértékben vettek részt a választásokon. Elméletileg támaszkodhatnánk helyi szintű reprezentatív jellegű közvélemény-kutatásokra, vagy rendkívül intenzív, minden helyi választókörzetre kiterjedő, minden választáskor ugyanolyan metodikával elvégzett és később az objektív adatokkal korrigált exit pollokra. Sajnálattal kell azonban megállapítanunk, hogy ilyen módszerrel elvégzett, több választásra kiterjedő helyi felmérésekkel nem találkoztunk. Adatbázisunk egyik alappillére tehát a községi szintű részvételi arány politikailag és etnikailag azonos struktúrájú helyi érvényessége.

Amennyiben tehát az MKP 100 választóból 50 százalékos részvétel mellett 25 szavazatot szerzett, míg más pártok ugyanakkor szintén 25 szavazatot gyűjtöttek be, akkor számításaink szerint egy esetleges 100 százalékos részvétel mellett 50 szavazattal rendelkezne az MKP és 50 szavazattal a többi induló. Így juthatunk el tehát minden esetben az azonos alapú, 100 százalékos részvételre átszámolt végső, összehasonlítható adathoz.

Ezt a számot minden választás esetén kiszámoltuk mind az 536 településre, továbbá Pozsonyra és Kassára, valamint a többi járásra is, mivel a magyar jellegű pártok ott is szereztek szavazatokat. Ez a módszer lehetővé teszi összehasonlítani az egyes választásokat 1990-től napjainkig, majd pedig természetesen a jövőben következő időszakokban is. Az így kapott számsorok tehát minden esetben a választások százs százalékos részvételre átszámított adatai. Természetesen az adatbázisban ott van az eredeti szavazatszám és a községi részvételi arány minden esetben. Az anyag a Fórum Kisebbségkutató Intézetben hozzáférhető és szabadon kutatható.

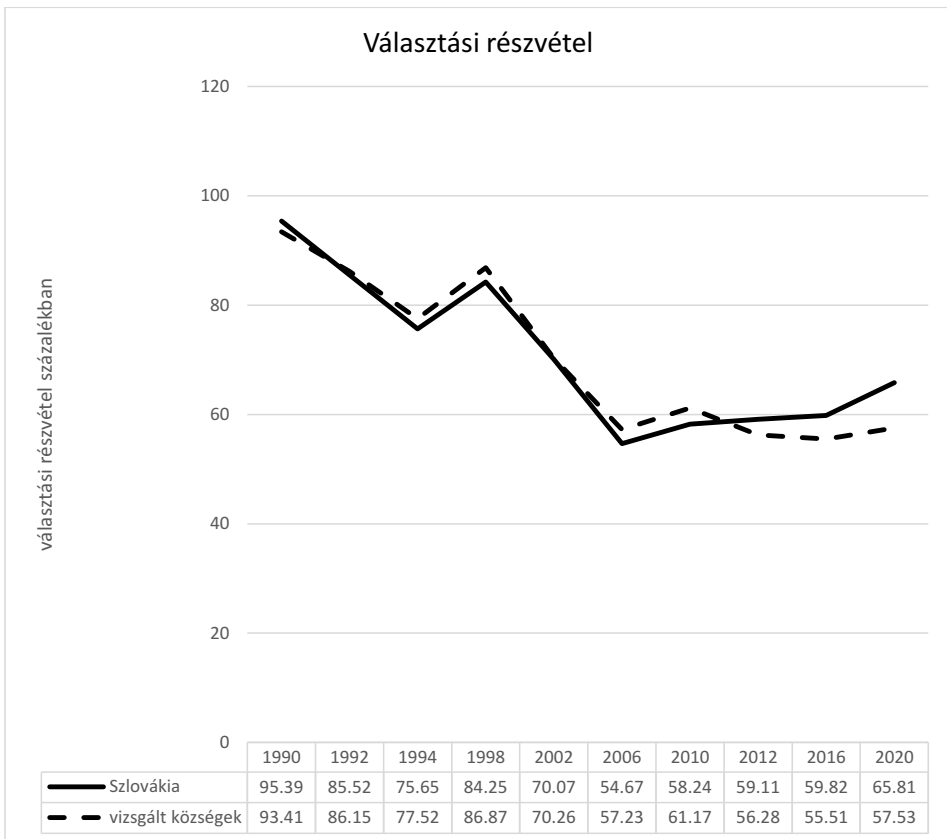
Választási részvétel és annak politikai következményei

Az elmúlt harminc év választási részvételeit áttekintve úgy tűnik, hogy az egyes régiók és települések választási részvételeinek főbb mutatói nem térnek el lényegesen az aktuális országos számoktól. Természetesen feljegyezhetünk néha jelentősebb más irányú mozgásokat is, de a trendek minden esetben ugyanazok, és az egyes eltérések logikusan magyarázhatók. Általánosságban, az eddigi szlovákiai választások is azt a vélekedést támasztják alá, hogy a választási részvétel elsősorban azt tükrözi, mennyire tartják a választópolgárok fontosnak az adott választást. Jelentős volt a különbség például az európai parlamenti választások, vagy éppen a Vladimír Mečiar leváltásáról

szóló parlamenti választások részvételi aránya között. Itt nincs számottevő különbség a szlovák és a magyar választók között.

A politikai és társadalmi események egy-egy ciklus alatt különböző mértékben érik el az egyes választói csoportok ingerküszöbét, s befolyásolják a választási kedvet. Ez a befolyásolás és ez a választási kedv időnként eltérő részvételt eredményez regionális, de etnikai, nemzetiségi téren is. Ezt tükrözi az adatbázis 1990 és 2020 közötti települési szintű választási részvételeinek változása is.

A községi szintű táblázat feltöltése adatokkal és választási részvétellel lehetővé tette, hogy ezeket összegezve, csoportosítva kiszámoljuk az egyes járások, az egyes település-csoportok, valamint a vizsgált pártok teljes bázisának választási részvételét. Az alábbiakban ezt az adatsort láthatjuk. A teljes vonal a szlovákiai országos átlagot mutatja, míg a másik az általunk vizsgált 536 (Pozsonyt és Kassát ide nem számoltuk be, mivel ott nagyon alacsony a választási eredmény) dél szlovákiai község adataiból kiszámolt specifikus választási részvételt képviseli. Ez, véleményünk szerint a vizsgált pártok választóinak jellemző részvételi aránya, vagyis kissé lazábban és felületesebben fogalmazva, a szlovákiai magyar választói bázis kiszámolt választási hajlandósága az adott választási évben.

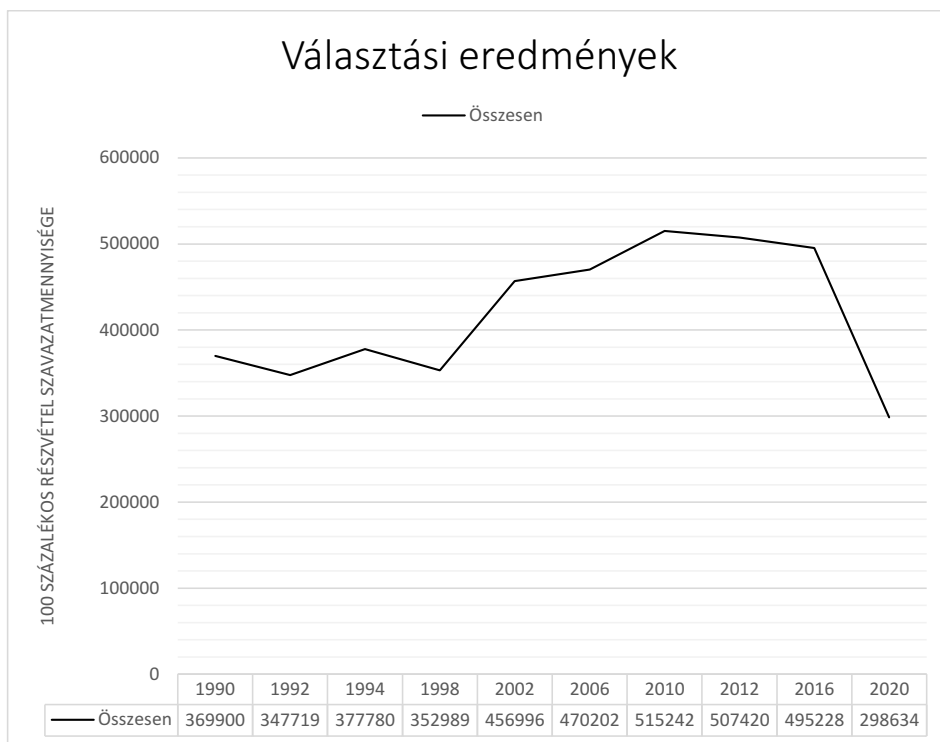


A kiindulópontnak tekintett 1990-es választás idején a különbség a vizsgált pártok és az országos adatok között nem volt számottevő. Ez az adat fokozatosan mozdult el a magyar jellegű pártok javára. A 2006-os választás során már +2,56% volt az eltérés, ez 2010-re +2,93%-ra nőtt. A csalódás és kiábrándultság jelei először 2012-ben jelentek meg, amikor két év alatt a választási kedv Dél-Szlovákiában a magas pozitív számok világból negatív tartományba került és 2,83%-ra volt az országos átlag alatt. Ez két év alatt 5,76 százalékos drámai zuhanást jelentett, mely tendencia sajnos 2016-ban is folytatódott. Ekkorra a vizsgált mutató már 4,31%-kal volt a szlovákiai átlag alatt. 2020-ra pedig a dél szlovákiai választási kedv 8,28 százalékkal maradt el az országos szinttől.

Tíz év alatt tehát a választási részvétel 11,21 százalékkal esett vissza, amit nehéz más szavakkal jellemezni, mint a politikai képviselet sorozatos politikai hibáinak eredménye és a választók lesújtó ítélete. Ez az egyértelmű és megkérdőjelezhetetlen szám nem magyarázható sem demográfiai változásokkal, sem regionális különbsőségekkel. Az okokat a politikai képviselet viselkedésében, önmagában a képviseletben kell keresni. Az egyértelmű, hogy a választói bázisban egyre nőtt az elégedetlenség.

Választási eredmények

Nézzük ezek után az összesített választási eredményeket 1990-től 2020-ig:



A fenti grafikonból kitűnik, hogy 1998-ig a vizsgált pártok lehetséges választási csoportja 370 ezer fő környékén mozgott, míg 2002 és 2016 között több mint százezres nagyságú impozáns emelkedés következett be. Ez az adat 2020-ra sajnos 300 ezer alá csökkent. Ugyanúgy, mint a választási részvételnél, a szavazatok elvesztésénél sem találhatunk demográfiai vagy regionális jellegű okokat. A magyarázat itt is elsősorban a politikai képviseletben, a politikai kínálatban, illetve a politikai munkában található. Le kell azonban szögezni, hogy a számok alapján elsősorban a Most-Híd volt az, amely több okból kifolyólag szavazatokat veszített.

A képet némileg árnyalja, ha a 2010-től 2020-ig terjedő időszakra nézve figyelembe vesszük a Most-Híd új szlovák képviselőinek hozzájárulását a fenti szavazatmennyiségekhez. Elsősorban azt kell megvizsgálni, vajon a szlovák jelöltek szerepeltetése, illetve a multietnikus jelleg hangsúlyozása regionálisan és strukturálisan hol hozott és hol vitt el szavazatokat a 2006-ig terjedő időszakhoz viszonyítva. Ehhez rétegekre bontottuk a dél szlovákiai szavazatokat választási eredmény szerint, továbbá külön megnéztük a nagyvárosok (Pozsony, Kassa), valamint az északi területek számait. Kiindulópontunk itt is a 2006-os választás volt, mivel ez volt a korai MKP csúcsidőszaka, s itt érte el akkori támogatottságának maximumát. Azt vizsgáltuk tehát, hogy az egyes, rétegekre osztott választói csoportban az új eszme, a multikulturalizmus, a szlovák–magyar megbékélési és együttműködési szándék, a szlovák jelöltek, illetve a nemzeti eszmét kissé lenézően kezelő állampolgári elv mennyi pluszszavazót tudott megszólítani 2010-ben, majd tovább, egészen 2020-ig.

A viszonyítási dátum 2006. A számok a két, egymással versengő párt összesített eredményét tükrözik. Az MKP a tíz év alatt gyakorlatilag stagnáló számokat produkált, ezért a változások minden esetben a Most-Híd változásai.

Vegyük tehát először azokat a településeket, ahol az MKP 2006-ban több mint 70 százalékot ért el. Az első sorban az adott választási év megszerzett szavazatai találhatóak, alatta az előző választáshoz viszonyított változás, míg a harmadik sor mindig a 2006-os évet alapul véve állapítja meg a szerzett, illetve veszített szavazatokat.

1998	2002	2006	2010	2012	2016	2020	Év
229 909	260 010	275 540	265 941	269 457	245 245	199 489	szavazat
0	+30 101	+15 530	-9599	+3516	-24 212	-45 756	változás
		0	-9599	-6083	-30 295	-76 051	összesítve

Látható, hogy a Most-Híd „új” eszméje és a megmaradt MKP együttesen ebben a települési kategóriában a vizsgált években egyszer sem tudtak több választót vonzani, mint amennyivel az MKP 2006-ban rendelkezett. A Magyar Koalíció Pártja legalább megtartotta választói bázisát, a Most-Híd azonban eleve kevesebbet szerzett, mint amennyire 2006-ból kiindulva lehetősége lett volna. A csökkenés konkrétan 2010-ben 3,48% volt, ez 2016-ra 10,09%-ra esett. Az utolsó eredmény a 2006-os számhoz viszonyítva már csak az akkori adat 72,40 százaléka. Ez tíz év alatt 27,6 százalék mínusz. Le kell ugyanakkor szögezni, hogy az MKP a Most-Hídtól eltávozott szavazókat egyetlen választás során sem tudta érezhetően megszólítani, vagyis az ő eredménye is csalódás. Nem

arról volt tehát szó, hogy az MKP változás nélkül folytatta 2006-os politikáját, hanem a 2010-es MKP lényegesen szűkebb választói rétegre figyelt oda és emellett nehezen érthető átváltozással leáruította 2006-os választóinak többségét. A párt akkori elnöke egy alkalommal úgy nyilatkozott, hogy tisztességes ember nem szavaz a Most-Hídra. Nos, a politikatörténet arra tanít bennünket, hogy a fennhéjázás, a büszkeség és kiátkozás ritkán sikeres stratégia.

Most tehát nézzük azokat a községeket, ahol az MKP 2006-ban 40 és 70 százalék közötti támogatottságot ért el.

1998	2002	2006	2010	2012	2016	2020	Év
69 540	92 564	94 786	89 591	89 638	79 785	55 159	Szavazat
0	+23 024	+2222	-5195	+47	-9853	-24 626	változás
		0	-5195	-5148	-15 001	-39 627	összesítve

A csökkenés itt is szignifikáns. 2010-ben 5,48%, 2016-ban 15,83%, míg 2020-ra elérte a 41,81 százalékot. Ebben a választói rétegben is egyértelmű, hogy az MKP kettészakadása és Most-Híd színrelépése inkább csökkentette a választói bázist, s nem láthatunk számottevő javulást egyik évben sem. Az MKP itt sem tudott javuló eredményt felmutatni, vagyis ezeket a választókat sem vonzotta magához.

A következő vizsgált csoport az, ahol az MKP 2006-ban 10 és 40 százalék közti szavazatot szerzett.

1998	2002	2006	2010	2012	2016	2020	Év
29 948	48 467	48 567	46 807	45 391	39 253	18 160	Szavazat
0	+18 520	+100	-1760	-1416	-6138	-21 093	változás
		0	-1760	-3176	-9314	-30 407	összesítve

A 2010-es indulás azonnal 3,62 százalékos zuhanást eredményezett, ez 2016-ra 19,18%-ra növekedett, s 2020-ban 62,61%-on landolt. A jelentős magyar szavazatmennyiséggel rendelkező települések között itt már 2010-ben is egy nagymértékű elbizonytalanodás volt tapasztalható, mely fokozatosan szivárgott tovább a 2006-ban még domináns MKP többségű helységekre. Az MKP ezeket a szavazatokat sem tudta megszerezni.

Most vizsgáljuk meg a 2006-ban 10 százalék alatti dél-szlovákiai településeket:

1998	2002	2006	2010	2012	2016	2020	Év
4435	8450	7967	16 043	13 280	15 802	5813	Szavazat
0	+4015	-483	+8076	-2763	+2522	-9989	változás
		0	+8076	+5313	+7835	-2154	Összesítve

Ráileltünk tehát az első olyan választói kategóriára, ahol a Most-Híd 2006-hoz viszonyítva növelni tudta a korábbi MKP választói eredményét. A három választás átlagos hozama 2010 és 2016 között kb. 7000. Ehhez a „sikerhez” némi sajnálattal csak annyit lehet hozzátenni, hogy ez a legkisebb vizsgált réteg. A dologhoz az is hozzátartozik, hogy kicsi a valószínűsége annak, hogy húsz évig rejtőzködő, új, magyar kötődésű sza-

vazókról van szó. Ezek nagyon nagy valószínűséggel már etnikailag szlovák politikai szavazatok.

Végül tekintsük át a két nagyváros, valamint az északi területek összesített eredményeit.

1998	2002	2006	2010	2012	2016	2020	Év
19 117	47 415	43 333	96 864	89 609	115 142	20 013	Szavazat
0	+28 298	-4082	+53 531	-7255	+25 533	-95 129	változás
		0	+53 531	+46 276	+71 809	-23 320	összesítve

Pozsony, Kassa és az északi területek azok, ahol a Most-Híd 2006-hoz viszonyítva tényleges szavazatbővülést tudott kimutatni. Ez 2010-től, a három választás átlagát tekintve 57 ezer szavazatot jelentett. Az MKP eredménye itt tíz év alatt 8300-ról 5100-ra csökkent.

A fenti adatok tehát azt mutatják, hogy a korai MKP válsága, kettészakadása, majd a két párt egymás ellen indulása a 2006-ban még MKP-ra szavazó dél szlovákiai választók számának csökkenését eredményezte. Ugyanakkor az is látható, hogy az években ezt még ellensúlyozta az északi területek és a nagyvárosok szlovák politikai hozama, majd mindkettő bukórepülésben végezte.

Az alábbi táblázat első sora tehát azokat a szavazatokat összegzi, melyeket egyértelműen a Most-Híd szlovák képviselőjelöltjei, a multietnikus jelleg, az új eszme, a szlovák-magyar megbékélési narratíva hozott, s kiket a korábbi MKP 2006-ig nem tudott magyarul megszólítani. Mivel ezek a szavazatok egyértelműen szlovák közegből származnak, kijelenthetjük, hogy az új eszme új hívei nem a szlovákiai magyarság 2006-ig rejtőzködő, addig meg nem szólított rétegeiből származnak. Ezek kétségtelenül szlovák politikai szavazatok.

A második sor a 2006-os évből kiindulva a dél szlovákiai veszített szavazatokat összegzi, azzal, hogy az MKP szavazatszama lényegében stagnált. A harmadik sor a Most-Híd tevékenységének szavazatszerzési egyenlegét mutatja be. A kiindulás itt is 2006.

1998	2002	2006	2010	2012	2016	2020	Év
0	0	0	61 607	45 704	86 471	29	hozott szavazat
			16 554	14 407	54 610	171 559	vesztett szavazat
			45 053	31 297	31 861	-	egyenleg
						171 530	

Ha tehát summázzuk a fenti számokat, elmondható, hogy a Most-Híd ugyan jelentős szavazatmennyiséget átvett az eredeti MKP-tól, azonban Dél-Szlovákiában a teljesen szórvány jellegű településeket leszámítva 2020-ig egyszer sem tudott új választói rétegeket megszólítani. Nem igazak tehát azok a korabeli megállapítások, melyek pozitívként tekintettek a vegyes jelleg mesterséges, ideologikus megjelenítésére és programszerű felvállalására. Nem volt a szlovákiai magyar választói rétegnek olyan szegmense, mely tartós emelkedéssel reagált volna. Ezen a területen tehát a politikai kínálat bővülése, az MKP kettészakadása az elején enyhe, később jelentős szavazatvesztést jelentett.

A Most-Híd szavazatbővülést csupán a nagyvárosokban és északon tudott elérni, de 2020-ra ez is eltűnt, a déli szavazatok többségével együtt. S végül összegezzük az

eddigyi táblázatokat a szlovákiai magyar kötődésű választókra való tekintettel. A két párt által elért eredményekből kivonjuk a 2010 és 2020 között megszerzett, majd elvesztett nagyvárosi és északi szavazatmennyiséget. Így megkapjuk a szlovákiai magyar pártok által megszerezhető magyar kötődéssel rendelkező szavazatmennyiség számait az adott választási években.

1998	2002	2006	2010	2012	2016	2020	Év
352 949	456 996	470 202	455 922	458 114	408 758	298 609	Szavazat

A választási eredmények politikai értékelése

Amennyiben tehát behunyjuk szemünket és megérett jóindulattal közelítjük meg a kérdéskört, akkor elmondható, hogy a 2009-ben nemzeti irányba elmozduló MKP és a multietnikus ideológiát zászlajára tűző Most-Híd a 2010-es és 2012-es választásokon majdnem elérték a volt egységes MKP 2006-os szintjét. Más szóval a kettészakadás ugyan nem tudta jobban megszólítani az addig is megszólított választópolgárokat, de legalább nem okozott azonnali jelentős szavazatvesztésben mérhető tragédiát. Le kell szögezni, hogy a politikai kínálat nagyjából megfelelt a 2006-os MKP-nak. Mindkét pártnak megvolt a maga stabilnak tűnő bázisa, mely a korábbi MKP választóinak és politikusainak kettéoszlásából alakult ki. A pártok ugyan egymás ellen indultak, de összességében nem történt változás a szlovákiai magyar térfélen. Némi pluszt jelentett az 61 ezres új szlovák választóréteg, veszteséget pedig 16 ezer magyar.

Szemünket kinyitva és a dolgokat reálisabban nézve azonban látnunk kell, hogy a szlovákiai magyar parlamenti képviselő számára 2010-ben elveszett mintegy 200 ezer szavazat, és csaknem harmadára csökkent a magyar parlamenti képviselők száma. Ennek a politikai harcnak köszönhetően is 2012-ben Robert Fico egyedül tudott kormányt alakítani. Ha az MKP és a Most-Híd 2010 után, a választásokon a nép által megmérettetve, az eredményt alázattal elfogadva, lezárja a vitát, talán Szlovákia sorsa is kissé másként alakul. Amennyiben ugyanis együtt indultak volna, a parlamentben feltehetőleg újra 18–20 magyar képviselő lett volna, s a Smer nem tud egyedül kormányt alakítani. Sajnos az indulatok és az érzelmek győztek a racionalitással szemben – nem először és nem is utoljára. Így a 2020-ig várható volt 55-60 magyar képviselő helyett lett annak kevesebb mint egyharmada.

Amennyiben pedig illúziók nélkül vetjük össze a déli és az északi területek tizennygy éves egyenlegét, a kép még ennél is borúsabb. A két rivális párt alkotta politikai kínálat 2010-ben veszített 16 ezer déli szavazatot, míg nyert 61 ezer nagyvárosi és északi voksot. 2016-ra a déli szavazatvesztés meghaladta az ötvenötezeret, amit északon és a nagyvárosokban még 86 ezer új választó kompenzált. 2020-ra már mindkét területen katasztrófa állt be: délen a Most-Híd 2006-hoz viszonyítva elvesztette szavazóinak csaknem negyven százalékát, míg az északi és nagyvárosi bázisa teljesen eltűnt.

A másik oldalon pedig az MKP 10 év alatt gyakorlatilag senkit sem tudott megszólítani a leszakadó csoportokból, ami azt jelenti, hogy a mai MKP nem volt képes olyan politikát

folytatni és olyan képviselőket kínálni, mint 2006-ban. Ellenkezőleg, folyamatosan leáruította a 2006-os szavazóit és mindent megtett, hogy elriassa őket magától. Így mindkét párt válságba került. 2020-ra a két pártcsoportosulás a 14 évvel azelőtti eredménynek csupán a 63,5 százalékát érte el, miközben a választói kedv az országos átlagot két százalékkal meghaladó szintről tizenegy százalékot ment lefelé. Ez azt jelenti, hogy az amúgy is alacsony szavazatszám országos súlya ennyivel csökkent. Ezt hívják katasztrófának.

Nos, 2020-ra a szlovákiai magyar politikai képviselet romlását és a választópolgárok kiábrándultságát nehéz lenne leplezni. A számok egyértelműek. Hosszasan lehetne értekezni az egyes lépések hibás vagy szükségszerű voltáról, a politikusok gyarlóságairól, sorscsapásokról és egyéb történelmi összetevőkről. Az elemzés mindenképpen hasznos lenne, de talán történelmi megközelítésre és nagyobb időtávlatra volna szükség. Tanulmányunk szempontjából inkább csak olyan megállapításra szorítkoznánk, melyet számokkal tudunk alátámasztani. Azokkal a számokkal, melyekkel tanulmányunk is dolgozik.

Korábban megmutattuk, hogy a Most-Híd csupán a dél-szlovákiai vizsgált települések mennyiségileg legkisebb és legjelentéktelenebb kategóriájában tudott némi pluszszavazatot felmutatni, ez a szórvány vidék, s szinte bizonyos, hogy ezek is etnikai szlovák politikai szavazatok voltak. A többiben már 2010-ben is csökkenés volt látható. A Most-Híd 2010 és 2016 között átlagban 64 500 szavazatot tudott hozni a szórvány vidéken, valamint Pozsony, Kassa és az északi területek kategóriában. Ez a szlovákiai választópolgárok másfél százaléka. Ezek minden kétséget kizárólag etnikailag szlovák szavazatok, melyek a Most-Híd szlovák képviselőjelöltjeit, a párt megbékélési narratíváját és általános politikai profilját értékelhették. Ők 2020-ig fokozatosan eltávolodtak korábbi pártjuktól, s kevés az esélye annak, hogy újra lelkesedni fognak a régi eszme iránt. Ezek a szavazatok ma már a múlt szavazatai. Véleményünk szerint elhanyagolható annak az esélye, hogy visszaszerezhetők lennének.

A szlovákiai magyar választási bázis meghatározása

A korábban meghatározott szlovák politikai szavazatoktól való megtisztítás után fennmaradt egy nagy báziscsoport, mely az elmúlt harminc év alatt többé-kevésbé hű volt a szlovákiai magyar pártokhoz. Ők a vizsgált pártok tartós szavazói. Ez a réteg az, amely kisebb-nagyobb mértékben, de 1990 óta szlovákiai magyar pártokra és jelöltekre szavaz. Lakhelyét tekintve elsősorban Dél Szlovákiában, Pozsonyban és Kassán él. A harmincéves politikai tevékenység és a választók reakciói azt mutatják, hogy van közvetlen vagy közvetett, erősebb vagy gyengébb kötődése régiójához. Ugyancsak kétségtelen, hogy nem közömbös számára a magyarság és a szlovákiai magyarság problémaköre, a magyar kultúra, a magyar hagyományok és a magyar történelem témája. Identitásában fontos vagy észrevehető a magyar hatás. Vannak, akiket csupán rokoni, háztartási szál fűz ehhez a közösséghez, de tapasztaljuk, hogy még ez is megnyilvánulhat politikai szavazat formájában. S természetesen ez a csoport jól láthatóan, strukturált politikai meg-

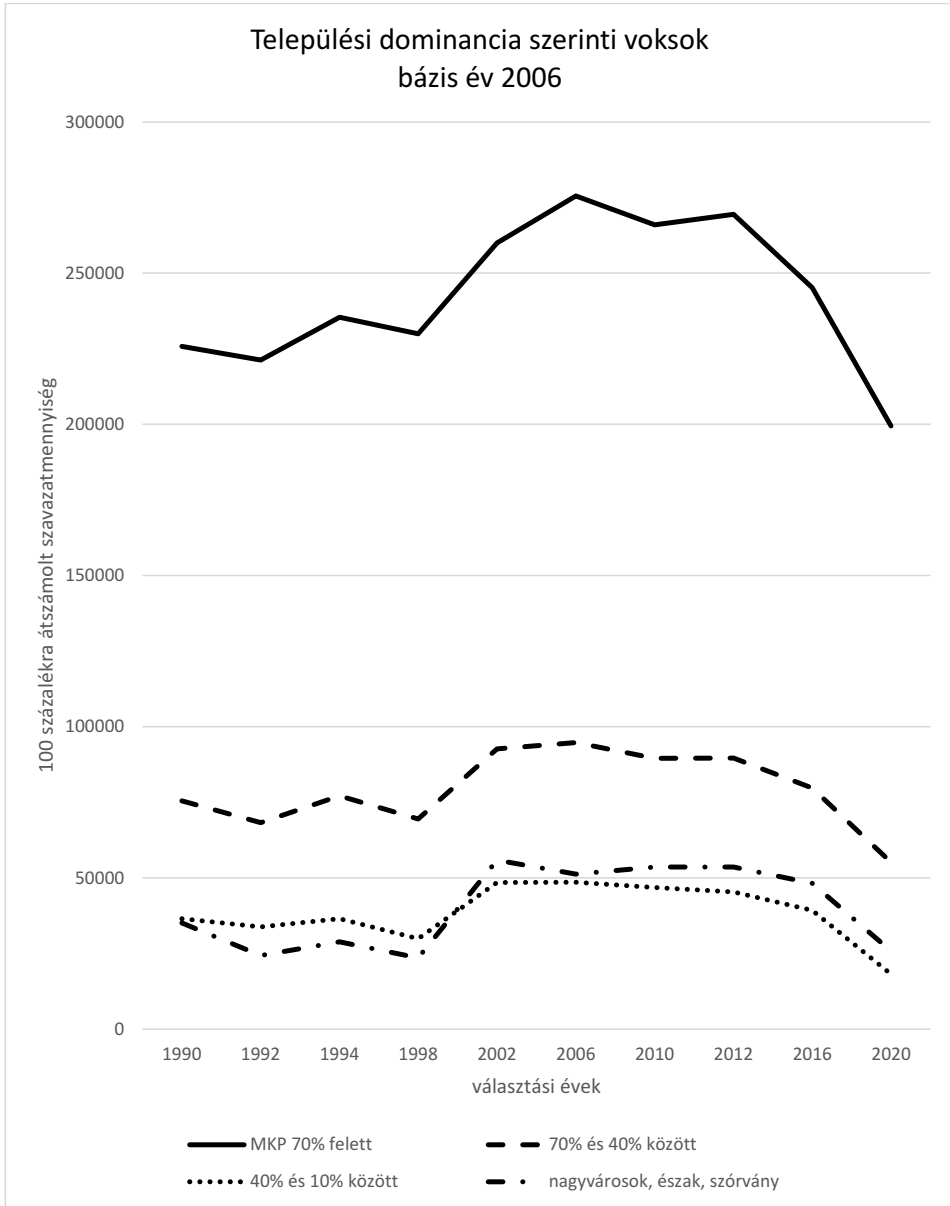
győződéssel és nemzeti identitással bír. Ez is jelentős szerepet játszik a szlovákiai magyar politikai pártokra leadott voksok során.

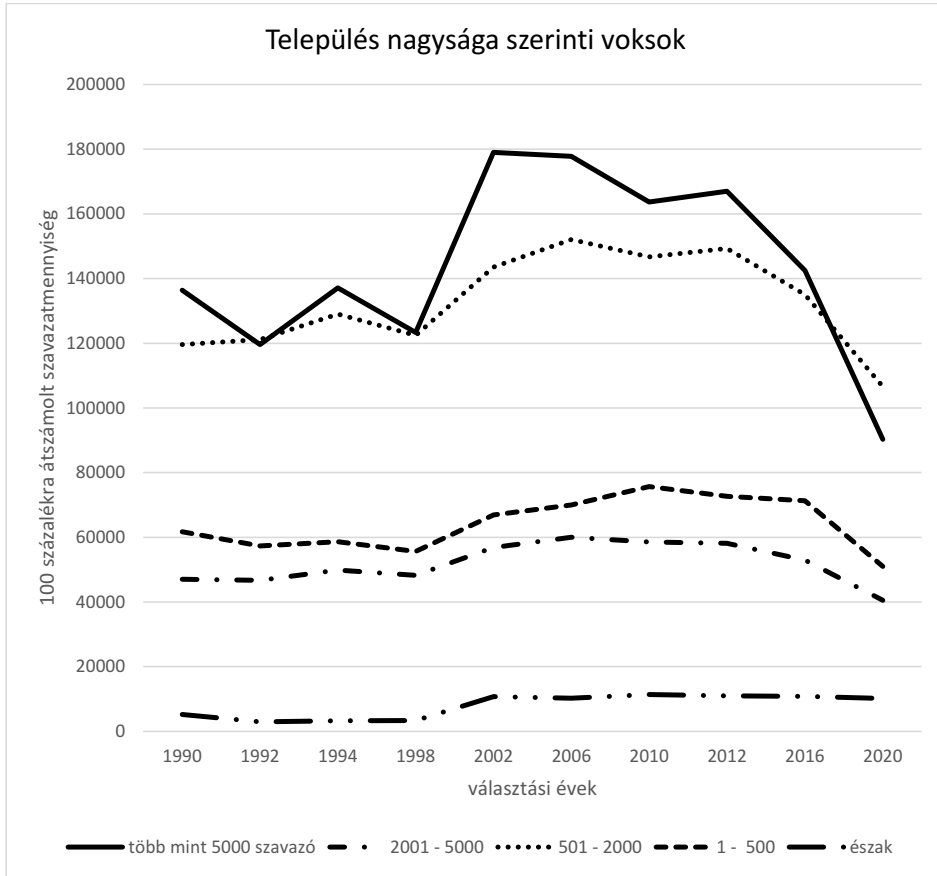
Nevezük ezt a közösséget a szlovákiai magyar választói csoportnak. E csoport létszáma, kiindulva a választások eredményeiből, valószínűleg nagyobb a felnőtt szlovákiai magyar nemzetiségű állampolgárok számánál és meghaladja a magyar anyanyelvű lakosok nagyságát is. Ha a kört tovább bővítjük az egyéb magyar kötődésű választókkal, megkapjuk azokat, akiket a magyar jellegű pártok elméletileg meg tudnak szólítani. Gyakorlatilag azonban a szlovákiai magyar pártok mindig csak egy részüket tudták a választások során elérni. Vizsgálatunk szempontjából elsősorban az a fontos, hogy közülük ki szólítható meg sikeresen a szlovákiai magyar pártok által. Másként fogalmazva azt is mondhatjuk, hogy a választók mennyire tudnak azonosulni a szlovákiai magyar pártok politikai, erkölcsi, nemzeti és politikusi kínálatával.

Vizsgálatunk szempontjából ez a báziscsoport nagyobb létszámban a 2890 szlovákiai település közül 538 településen található meg, tehát regionálisan is jól meghatározható. Az is jól látható jellemzője, hogy politikai identitásának kifejezését elsősorban szlovákiai magyar pártokban keresi. Ezt az igényét a szlovákiai magyar pártok az elmúlt harminc évben néha sikeresen, néha kevésbé elfogadhatóan elégítették ki. Ezt a folyamatot mutatja az alábbi négy grafikon, s a továbbiakban ennek a témának az elemzése áll előttünk.

Az első két grafikon kiindulópontja a 2006-os év. A számok alapján az MKP ebben az évben érte el legjobb eredményét, itt hozta ki magából az eddigi maximumot. Ezt az évet alapul véve négy politikai csoportra osztottuk a községeket: az elsőbe azok a települések tartoztak, ahol 2006-ban az MKP több mint 70 százalékos eredményt ért el. Itt nincs kétség a politikai és nemzeti dominancia felől, tehát a szlovákiai magyar pártok irányítják a települést. A második réteget a 40 és 70 százalékos elért falvak, városok jelentik. Ezekben az MKP, annak előd- és utódpartjai véleményünk szerint megkerülhetetlen politikai erőt képviselnek, de helyenként némi kompromisszumot kell kötniük más politikai csoportokkal. A harmadik csoport a 10 és 40 százalékos eredmény. Itt az MKP még jelentős párt, de szövetségi rendszerben kell gondolkoznia és el kell kerülnie a vele szembeni koalíciók megkötését. A negyedik kategória már a szörvány, ahol az MKP esetleg a mérleg nyelve tud lenni.

A második grafikonban a településeket a magyar választópolgárok száma szerint kategorizáltuk. Szlovákiai viszonylatban az 5000 választót meghaladó községek már magukon viselik a városiasság jeleit. Ezek általában regionális központok, iskolákkal, iparral, szolgáltatásokkal, egészségügyi központokkal és vasúttal. A második csoportba a nagyközségek kerültek, 2000 és 5000 közötti választói réteggel. Őket követték az 500 és 2000 választóval bíró kisebb települések, ahol az iskolai, kulturális és ipari infrastruktúra már hiányosnak mondható, de általában még jelen van legalább egy része. Legvégül a kisközségek maradtak, ahol gyakorlatilag egy templom, egy óvoda és egy kocsmá jelenti a társasági életet – vagy már egyik sem. Nem szokatlanok a 30–60 fős öregedő, kiháló települések sem.

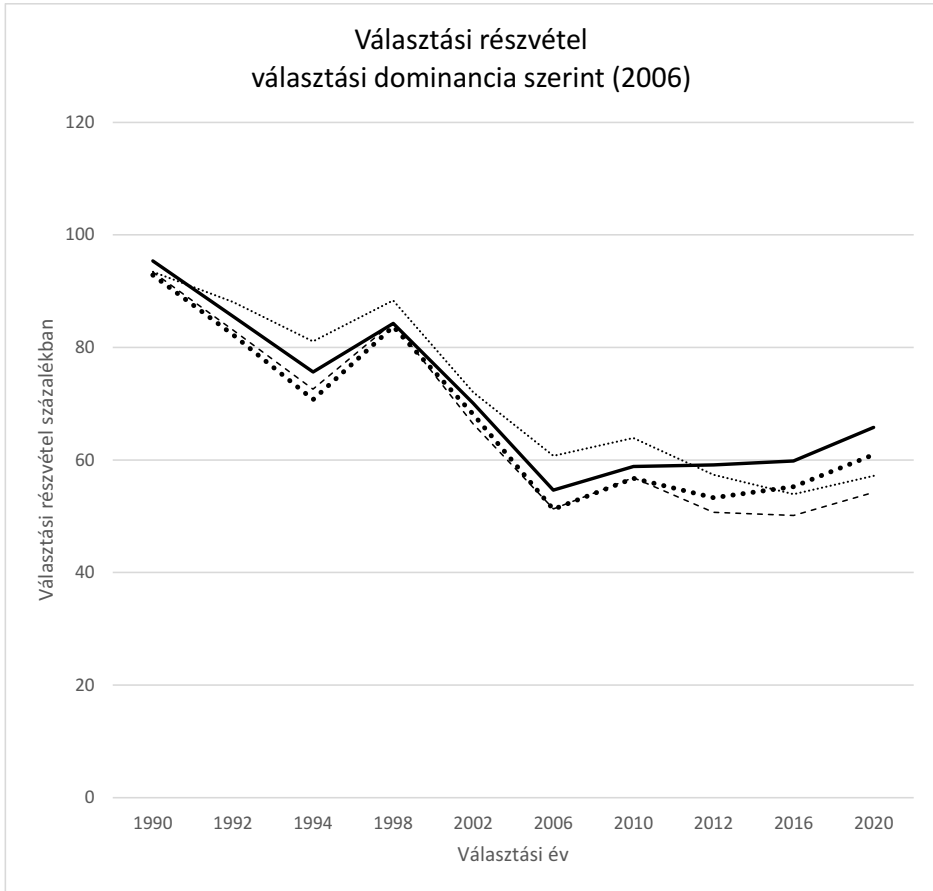




Az első grafikon világosan mutatja, hogy a szlovákiai magyar választók döntő többsége a jelentős magyar politikai dominanciát lehetővé tevő településen lakik, míg a kisebbségben levő és a szórvány községek, valamint a nagyvárosok a közösségnek csupán egynegyedét teszik ki. Mindez összhangban van a szlovákiai magyarság ismert településszerkezeti adataival.

A második grafikon szerint a bázisszavazók legnagyobb csoportját az 5000 választót meghaladó városias szavazók teszik ki. Szorosan mögöttük vannak a közepes nagyságú falvak, majd leszakadva a nagyobb községek és a kistelepülések. A két grafikon legjellemzőbb tulajdonsága, hogy minden kategória együtt, szinkronban mozog. Kisebbségben levő eltéréseket felfedezhetünk: ilyenek tekinthetjük például azt, hogy a városi választók, a szórványban és északon élők támogatása 1998 után az átlagot meghaladó mértékben nőtt. Persze az is igaz, hogy 2020-ra a csalódásuk is erősebb volt. Ezzel együtt azonban nagy bizonyossággal állíthatjuk, hogy a szlovákiai magyar választói bázis kompakt és konzekvens módon, közösségként értékelte a szlovákiai magyar pártok teljesítményét.

A következő két grafikon ugyanilyen felbontásban az egyes rétegek választási részvételi arányát térképezi fel.



Ezek a grafikonok szintén kétségtelen együttmozgást mutatnak, bár eltéréseket itt is találhatunk. Szembetűnő például a domináns magyar politikai többségű lakosság csüggedése 2012 után. Ez a csoport 1992 óta az országos átlagot jelentősen meghaladó mértékben járult az urnákhoz, de a 2012 utáni állapotok már növekvő csalódottságot jeleznek. Hasonló trendet láthatunk a 40 és 70 százalék közötti réteg választókedvében is. A települések nagyság szerinti megoszlása követi az országos választási részvétel egyik fontos változását, miszerint a századunk húszas éveiben megnőtt a városi lakosság szavazókedve, s csökkent a vidéki aktivitás. Sajnos ez csupán relatív győzelmet jelent a szlovákiai magyar bázisszavazatokon belül. 2020-ra ebben a felbontásban is állandósult a több mint nyolcszázalékos lemaradás az országos átlaghoz viszonyítva.

Csak érdekességként említjük meg, hogy a grafikonok tanúsága szerint a választási részvétel mindig olyankor ugrik meg, amikor a lakosság elégedetlen egy-egy diktatórikus, általában Nyugat-ellenes és oroszbarát húrokat is pengető jellegű országos vezetéssel. Így volt ez a rendszerváltáskor 1990-ben, 1998-ban Vladimír Mečiar, 2010-ben és 2020-ban pedig Robert Fico esetében. A demokrata, euroatlanti elkötelezettségű, piac- és nyugatorientált jobbközép pártok Szlovákiában általában a választási kedv lanyhulására fizetnek rá.

A szlovákiai magyar választási bázis és a pártok viszonya

Amennyiben tehát megpróbáljuk összegezni a fenti grafikonok tanulságait, a következő megállapítások tűnnek logikusnak:

A Most-Híd által rövid időre odavonzott szlovák politikai szavazatokat leszámítva a szlovákiai magyar szavazói bázis adott időben a magyar pártok által elérhető nagysága 470–500 ezer főre volt tehető 2002 és 2010 között. Újra megismételjük, hogy ez nem a szlovákiai magyar nemzetiségű felnőtt korú lakosság, sem a magyar anyanyelvű, sem pedig a magyar nyelvet aktívan vagy passzívan bíró szlovákiai állampolgárok csoportja. Ez a politikailag definiálható szlovákiai választóréteg, mely a szlovákiai magyar pártok által elméletileg megszólítható. Nyilván van egy olyan része is ennek a csoportnak, mely eleve szlovák pártokra szavaz. A választóréteg teljes nagyságát és annak struktúráját, valamint pontosabb számszerűsítését a tanulmány végén próbáljuk megállapítani.

Ez a választói bázis az elmúlt harminc év során három jól kivehető és elkülöníthető szakaszban, mindig más-más módon értékelte a pártok teljesítményét. 1990 és 2000 között az átlagos választói eredmény 360 ezer körül mozgott. Ebben az időszakban a három jelentős magyar párt hol egymás ellen, hol lazán összefogva politizált, az MPP két évig kormányzott, a többiek ellenzékben voltak, majd mindannyian Vladimír Mečiar ellen küzdöttek. Az MPP és az Együttélés a Liberális Internacionálé tagjai lettek, az MKDM néppártosodott, a politikusok jöttek-mentek, sokan kihullottak, egyszóval ez nem a stabilitás időszaka volt. Igaz, hogy 1998-ra a pártok az MKP-ban egyesültek és

kormányra léptek, ez azonban nem hozott azonnali támogatói változást. A harmincéves politikai tapasztalat azt mutatja, hogy a szlovákiai magyar választói réteg nagyjából két-három év alatt emészti meg a változásokat és alakítja ki újabb véleményét. Ezért ezt a 2000-ig tartó időszakot véleményünk szerint az útkeresés jellemezte. A szlovákiai magyar választóréteg kereste politikai képviselőjét és a politikusok keresték a hatékony, vonzó politika tartalmát.

A következő szakaszt 2000 és 2012 közé tehetjük. Az útkeresés itt egy időre véget ért. Az MKP 2006-ig kormányon volt, a Most-Híd 2010 és 2012 között szintén. Mindkét párt a konzervatív európai csoportosulás tagja lett, és az MKP európai parlamenti képviselőkkel is rendelkezett. A választók és a helyi képviselők megtapasztalták a kormánykapcsolatok előnyeit. A megyei közgyűlésekben az MKP többnyire hatalomra került, és jelöltjei fontos pozíciókat töltöttek be. A pártok polgármesterei kamatoztatni tudták saját kiépített, többször megvédett helyzetüket és kormányzati kapcsolataikat. Az akkori MKP összerakta regionális hálózatát, több mint tízezer tagja lett, és minden túlzás nélkül állítható, hogy szoros kapcsolatban volt a választóival. Mindennek együttesen tudható be a támogatottságának az első szakaszhoz viszonyított ugrásszerű növekedése. Az ebben az időszakban megrendezett négy parlamenti választáson a szlovákiai magyar választóréteg száma 470 ezer lett, ami mintegy százezres, 29 százalékos emelkedés. Az országos szintet nézve 1990 és 2000 között ez a választói réteg átlagosan 9,47% eredményt ért el. Ugyanez a szám 2000 és 2012 között már 10,71% volt. A félreértések elkerülése végett újra leszögezzük, hogy ezek a számok a Most-Híd által ideiglenesen odavonzott szlovák politikai szavazatok nélküli számok. Ezt az időszakot tehát véleményünk szerint az építkezés és egyben az eredmények jellemezték. Nem lehet nem észrevenni a választók elégedettségének emelkedését, mely a választói kedv emelkedését is magával hozta. A szakasz végén szintén tanúi lehetünk annak, hogy a belső konfliktusok és változások csak két-három év múlva jutnak el érezhető módon a választókhoz. A 2007-es elnökváltás, a 2010-es külön indulás először 2012-ben éreztették komolyabban a hatásukat.

A harmadik szakasz 2012 után kezdődött és a mai napig tart. Az MKP 2020-ig, mint már korábban említettük, begubózott a kizárólagos magyar etnikai politizálás burkába, sértegetéseket szórt korábbi választóira, miközben négy parlamenti és egy euro-parlamenti választáson futott neki fejjel a falnak. Ez idő alatt minden várakozással ellentétben semmi érdeklődést nem mutatott a Most-Hídat hullámokban elhagyó nagyszámú szlovákiai magyar választói csoportok irányában, hacsak nem számítjuk ide a rendszeres és rituális kiátkozásokat. Ezek intenzitása ugyan az idő előrehaladtával és a rendszeres választási pofonokat követően alábbhagyott, de az MKP továbbra is teljesen figyelmen kívül hagyta és idegennek tartotta a szlovákiai magyar valóság jelentős részét. Tette ezt ráadásul úgy, hogy ez a szlovákiai magyar valóság 2009-ig az MKP szerves része volt, a szavazói rá voksoltak és a párt őket is képviselte. Nem csoda, hogy az immár Magyar Közösség Pártja szinte senkit sem tudott megszólítani korábbi választóiból, akik pedig csalódottan faképnél hagyták a Most-Híd pártot. Az MKP 2010 és 2020 közötti legnagyobb hibája tehát egy teljes bemerevedés volt, mely abban nyilván-

nult meg, hogy szakított 2006-os önmagával, leszűkítette választói érdeklődését korábbi választóinak 35-40 százalékára és ezt tekintette normális állapotnak. Ebből kiindulva meg kell állapítanunk, hogy az újkori MKP egyszer sem értette meg, hogy mi is történt a múltban és mi történik napjainkban a szlovákiai magyar választói térfélen. Ők, akik a szlovákiai magyar közösséget kívánták képviselni, egy kirekesztő és leszűkített nemzetfelfogás rabjaivá váltak.

Maga a multietnikus párt a tíz év alatt véleményünk szerint két hatalmas hibát követett el. Először is, a kezdeti magyar jellegét egyre jobban feladva, egy „modern” szlovákiai, etnikailag semleges párt képét akarta felvenni. Ezért erősítette szlovák, ruszin, valamint roma jellegét, kommunikációjában modern világpolgári, európai jelzéseket küldött, próbálta elhalványítani magyar múltját. Ez a törekvés az addigi szavazók jelentős részéről nem talált megértésre. A szlovákiai magyar választók nagy része 2010-ben rájuk szavazott, az MKP azonnal lemondott róluk, a szlovák pártok pedig már régen feladták a reményt a megszólításukra. A Most-Híd egyedüli, polgári jellegű magyar pártként, szinte ellenfél nélkül képviselhetne volna őket elég hosszú ideig. Ezt a kényelmes pozíciót adták fel először egy bizonytalan, szlovák, ruszin és roma etnikai kaland reményében, majd 2016-ban a Smer és az SNS alkotta toxikus koalícióban való részvétellel. A szlovák, roma, ruszin irányba való elmozdulás a rájuk szavazó magyar rétegnek egy jelentős részét már 2012-ben is elriasztotta, mint ahogy fenti számaink is mutatják. A Most-Híd ennek ellenére folytatta programszerű szlovákosodását, polgári párttá változtatta magát, belső tárgyalási nyelve egyértelműen a szlovák lett, a magyar jelleg visszaszorult a nem formális találkozókon való magyar nótázás szintjére, majd több pártot is megjárta szlovák jobboldali ejtőernyős politikusokkal töltötte fel sorait.⁷ Ezek után nagy reményekkel, szlovák alapkampánnyal indultak a 2016-os választásokon és a volt SDKU-szavazatok begyűjtése által kétszámjegyű eredményt vizionáltak. Csalódnniuk kellett és szembesültek a rideg valósággal. Majdnem több magyar szavazatot vesztek délen, mint amennyit egy pénzügyileg nagyon megterhelő kampánnyal a nagyvárosokban és északon szerezni tudtak. Otthagya magyar választóikat, teljes mellszélességgel kiléptek a szlovák politikai piacra, ahol nem a gyengélkedő MKP, hanem más öt-hat agresszív szlovák párt lett az ellenfelük. Hibás koncepció, naiv stratégia. Ahogy mondani szokás, vajúdtak a hegyek és egeret szültek.

A Most-Híd második hibája ezt követően már teljesen végzetes lett, és megadta a kegyelemdőfést. A párt vezetése a balul elsült választás után, feladva a magyar pártok huszonöt éves demokratikus hagyományait, némi pártelnökségi kényszerrel bevezette a Most-Híd tagságát egy reménytelenül korrupció és vízió nélküli koalícióba. Ezt követően a párt helyi képviselői és a vezetés egy része vagy passzivitásba menekült, vagy mentették a menthetőt és posztjaikon minden tőlük telhetőt elkövettek a szlovákiai magyar-

7 Ekkor vették be többek között Lucia Žitňanská volt SDKU-politikust, aki azonnal alelnök lett, ekkor jött Peter Kresák volt SOP-képviselő és sokan mások.

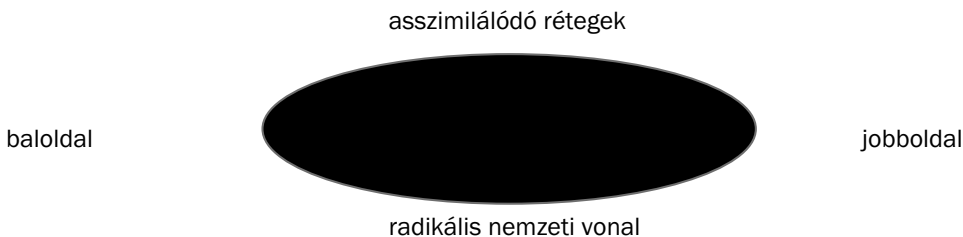
ság érdekvédelmében. A Most-Híd vezetői által a pártra égetett stigma azonban egyre nyilvánvalóbbá vált a politikai ellenfelek és a választók számára is. A Ján Kuciak gyilkosságát követő ellentmondásos kormányzati szerepük már csak az agónia része volt. A párt gyakorlatilag feladta a politikai harcot és már csak arra törekedett, hogy kitartsa a választási időszak végéig a megszerzett politikai posztokon. Népszerűségük látványosan csökkent és elvesztették korábbi belső energiájukat.

A harmadik szakasz végére a szlovákiai magyar választók parlamenti képviselő nélkül maradván a passzivitásba menekültek és délen drámai módon csökkent a választási részvétel.

A szlovákiai magyar választási bázis politikai irányultsága

A következő fontos téma magát a választóréteg és a szlovákiai magyar pártok politikai megnyilvánulásait érinti. A szóban forgó pártok egy rövid kezdeti liberális szakaszt leszámítva végig néppárt jellegűek voltak és politikailag végig a konzervatív európai családhoz tartoztak. Valószínűleg nem véletlen, hogy a szlovákiai magyar politikai térfelelén harminc év alatt egyetlen baloldali jellegű csoportosulás sem tudott politikailag legalább embrionális állapotba jutni. Az is egyértelműnek látszik, hogy az úgynevezett nemzeti oldalról nézve a radikális, harcias nemzeti politika iránti igény is minimális. A Most-Híd példája azt is mutatja, hogy a jelentős asszimiláció ellenére nem vonzó a multietnikus, kettős kötődésű narratíva sem. S ismét a Most-Híd bukása példázta azt is, hogy antidemokratikus, korrupcióra épülő erőkhöz lelkesebben beépülni, majd mindezt áldozathozatalként feltüntetni, nem imponál a szlovákiai magyar választóknak. Ha van, elfogadják, kihasználják, de nem kedvelik, és nem támogatják az irányváltás kigondolójait és végrehajtóit.

Amennyiben tehát összegezni kívánjuk a harminc év politikai tapasztalatait, vissza kell térnünk a két évvel ezelőtti írásban felvázolt négypólusú választói csoport képéhez.



Az eddigi harminc év politikai tapasztalata azt mutatja, hogy a maximális szavazatmennyiséget, az optimális vonzerőt az biztosítja a legjobban, ha a politikai képviselő tekintettel van a választóréteg nemzeti és politikai sajátosságaira és ugyanakkor nem állítja ezt a közösséget testvérharcos választási kényszer elé. Ez esetünkben azt jelenti,

hogy a pártoknak magyar jellegűnek kell lenniük, de nem mehetnek el túlságosan egy radikálisan nemzeti irányba. Nagyobb hangsúlyt kell helyezni a konzervatív és liberális eszmékre, ugyanakkor kevésbé kell hangsúlyozni, de nem szabad korlátozni a baloldali és szociáldemokrata gondolatokat sem. A pártoknak és a pártokon belül létező politikai csoportoknak nem szabad követni a Magyarországon eluralkodott kommunikációs háborús hangnemet, és együttműködésre kell törekedniük. A konfliktusokat nem élezní, hanem tompítani kell. A szlovákiai magyar választóréteg jelentős része láthatóan nem lelkesedik az ideológiai háború, a leszámolás, az ellenségkeresés, a máshol talán hatékony kommunikációs gumicsontokkal való foglalkozás és a szájkarate iránt. A politikai kínálatnak minderre tekintettel kell lennie és elfogadható kisebbségi célokat kell kitűznie. Egyszóval meg kell találni azt a kényes egyensúlyt, ahol a szlovákiai magyar politikai kínálat leginkább megfelel a választói bázis igényeinek.

A következő fontos feladat a Most-Hídtól fokozatosan eltávolodott választók visszaszerzése lenne. Látszik, hogy az MKP nem tudja és nem is nagyon akarja megszólítani a Most-Hídban csalódott magyar választókat. Ez a választói csoport politikai képviseletre vár, vagyis nagy szükség lenne egy nem multiethnikus és nem politikailag besározódott pártra, mely egy korai Híd jellegű politikát hitelesen tudna képviselni a mai politikai valóságban. A dologban az a szép, hogy itt még nem is nagyon kell senkivel harcolni. Elég tisztességesnek és hitelesnek lenni, persze mindezt láthatóan és politikai marketing szinten is kiválóan.

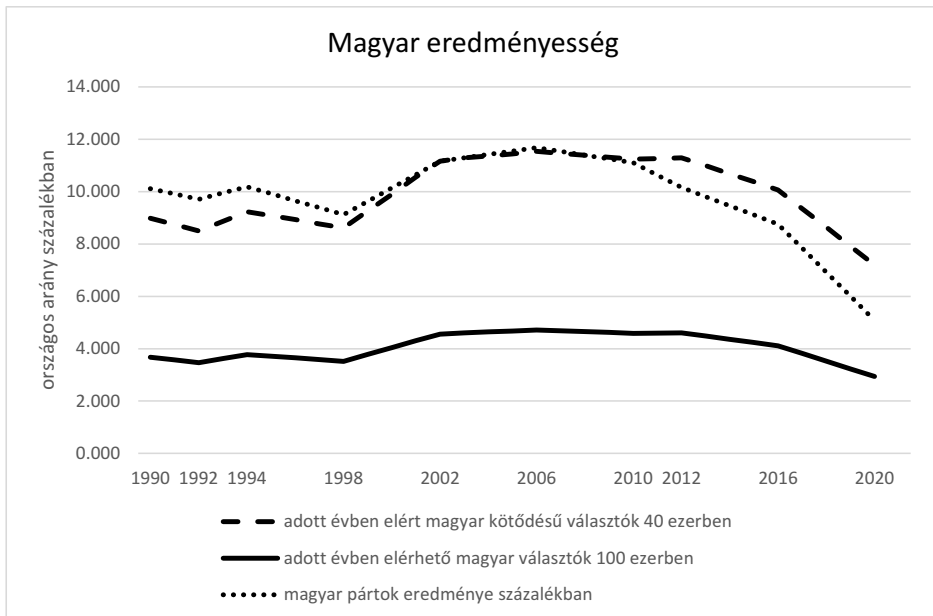
Összegezve, az elemzés e szintjén tehát a helyzet úgy néz ki, hogy a szlovákiai magyar választóréteg két jól elkülöníthető csoportra oszlik. Az elsőt aránylag jól képviseli a mai MKP, ahol kevésbé domináns a politikai jelleg, s jobban kidomborodik a „magyarok vagyunk” üzenet. A szembenállásból és a harcokból azonban ennek a csoportnak is elege van, ami megnyilvánul az egyre csökkenő részvételi aktivitásban. A másik választói réteg politikailag jobban értékorientált, tehát elsődlegesebb a jobboldali, liberális, vagy más politikai nézete, és ezt elsősorban magyar képviseletben kívánja megtalálni. A szlovák pártok általában csak második, harmadik választási lehetőségként jönnek számításba, de ott vannak a képen. Ez a csoport 2009 előtt még megtalálta a politikai képviseletét a korábbi, egységes MKP-ban, majd később az újonnan alakult Most-Hídban is. Későbbi eltávolodásuk egyik oka a szlovák jelleg erősítése lehetett, a másik pedig a Smer és az SNS koalíciójához való – korábban egyszerűen elképzelhetetlen – csatlakozás. A magyar pártok a rendszerváltás óta minden esetben a haladást, az euroatlanti orientációt, a demokratizálódást és a piacgazdasági irányultságot támogatták, s ellenfeleik Vladimír Mečiar, Ján Slota és Robert Fico voltak. A választók ezt helyesnek látták és ennek a politikai küzdelemnek a jegyében szocializálódtak. A Most-Híd szervilis csatlakozása a korrupcióra épülő Smer és a szintiszta nacionalizmust képviselő SNS csoportjához döbbenetet okozott. Mindezt tovább fokozta a Kuciak-gyilkosság utáni viselkedés többértelműsége, a mindig felbukkanó „harmadik” mondatok. A Most-Híd ezekkel a döntéseivel saját politikai sírját ásta meg. Ettől függetlenül azonban a korábbi választórétege, az a regionálisan és politikailag körülírható csoport, melyet 2006-ig az MKP, 2016-ig a Most-Híd elég jól képviselt, itt van. Ha az

egyesülő vagy közösen induló magyar pártok ezt a réteget is meg kívánják szólítani (márpedig nélküle nem jutnak be a parlamentbe), akkor nincs más megoldás, mint felvállalni a képviseletét, hasonló politikát folytatni, mint 2006 környékén az MKP egy része, majd 2012 idején a Most-Híd. Leszámítva persze a szlovák ejtőernyős politikusok irányában táplált irracionális és ritkán viszonzott politikai rokonszenv megnyilvánulásait, valamint a korrupciós kormányokba való lelkes beépülés eseteit.

Hosszú folyamatról lesz szó. A politikai pártok megmutatták, hol van a képviselet alja, most ismét rajtuk a sor. Amennyiben a fenti tanulságok figyelembevételével a következő választásokon sikerül bejutni a parlamentbe, akkor – remélhetőleg elkerülve a politikai zátonyokat és szirteket – talán a 2020-as évet követő új választáson, az évtized vége felé, egy újabb sikeres szakasz kezdetéről számolhatunk be.

A szlovákiai magyar pártok által elérhető választói bázis nagysága

A továbbiakban ejtsük meg még egy fontos kérdés vizsgálatát. Mekkora a szlovákiai magyar választóréteg mai és korábbi nagysága, illetve mekkora súlyt tud képviselni a szlovákiai választási, politikai porondon? Az alábbi grafikon két adatot mutat, ezekből egy a jobb láthatóság kedvéért két felbontásban: a magyar pártok által megszólítható választók számát 1990 és 2020 között abszolút értékben két grafikon mutatja (100 ezres és 40 ezres felbontásban) és a választási eredmény szlovákiai arányszámát – mindez megtisztítva a Most-Híd által 2010 és 2020 alatt ideiglenesen odavonzott szlovák politikai szavazatoktól.

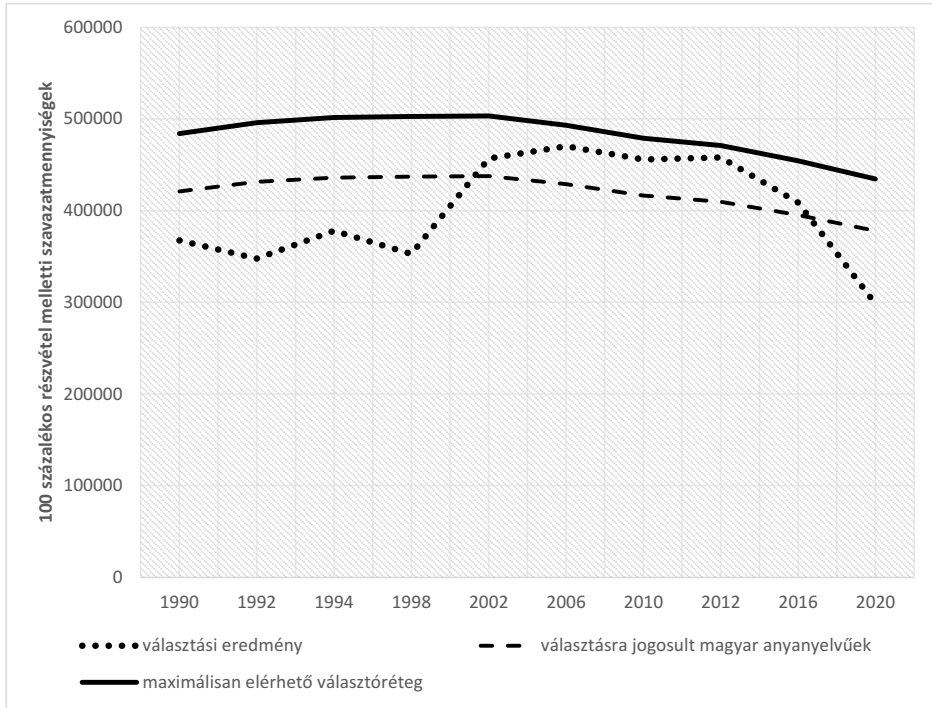


Az abszolút számokat, mint már említettük, a jobb összehasonlíthatóság érdekében két görbével is érzékeltetjük. A teli vonal az abszolút számokat jelzi 100 ezerben, tehát például 2002-ben az x tengelyen a 4 jelenti a négyszázezres szavazatmennyiséget, míg a másik, a szaggatott vonalon ugyanezt az eredményt a 10-es szám jelenti, vagyis 10x40 ezer az 400 ezer. Ezáltal válik jobban érzékeltethetővé a 2010-től lefelé induló választási kedv országos következménye. Addig, míg a szaggatott vonal, vagyis az abszolút számokban elért eredmény csak „enyhén” zuhan, addig a százalékos eredmény (pontozott vonal) esése ennél jóval meredekebb. Így jobban látható a csökkenő választási kedv, az apátia, a pesszimizmus politikai következménye. A csökkenő dél-szlovákiai választási részvétel csökkenti az amúgy is kiábrándult szlovákiai magyarság politikai súlyát az országon belül.

A fenti grafikonból látható, hogy 2002 és 2012 közé esnek a görbék legjobb számai, de a 2000 és 2016 közti eredmény sem elvetendő. Ezek voltak azok az időszakok, amikor az MKP, majd az MKP és Most-Híd Dél-Szlovákiában a legjobb eredményeket érték el. Ezek alapján tételezzük fel, hogy ekkor, 2006-ban, tudták a legteljesebben képviselni és megjeleníteni a szlovákiai magyar választók politikai és nemzeti elképzeléseit. Ismerjük tehát az akkori választási számokat. Az ebben az időben elért választási eredmény 470 ezer volt (újra leszögezzük, hogy ez a 100%-ra átszámolt eredmény).

A következő lépésben kiszámoljuk a népszámlálás szerinti magyar anyanyelvű lakosok számából kiindulva az abban az időszakban választásra jogosult magyar anyanyelvű polgárok számát. Ez a szám a népszámlálási adatok és a választásra jogosultak adatait figyelembe véve 428 ezerre tehető. Abban az időben, 2006-ban tehát számításaink alapján a 428 ezer szlovákiai magyar anyanyelvű választásra jogosult szlovákiai állampolgár adatával ellentétben 470 ezer szavazat jutott a szlovákiai magyar párt listájára. Ez azt jelenti, hogy az MKP további 42 ezer nem magyar anyanyelvű, de magyar kötődésű választópolgár szavazatát tudta megszerezni. Ez 10 százalékkal magasabb szám, mint a 428 ezer. Ebből kiindulva, a szlovákiai magyar választók maximális bázisát ideális esetben a mindenkori magyar anyanyelvű lakosság 110-115 százalékára tesszük. A számokra alapozott becslésünk szerint ekkora lehetett a magyar kötődéssel rendelkező szlovákiai választópolgárok száma, akik egy ideális esetben a magyar pártokra szavaznának.

Következő lépésben tehát kiszámoljuk a hivatalos népszámlálási adatokból kiindulva a lehetséges szlovákiai magyar választási bázis számait 1990 és 2020 között. A magyar anyanyelvű lakosok aránya a hivatalos népszámlálási adatok szerint 1991-ben 11,53%, 2001-ben 10,65%, 2011-ben 9,43% volt, míg 2021-re a becsült arány 8,43%. Az így kapott adatsorból tekintetbe véve kijön a mindenkori szlovákiai magyar anyanyelvű választásra jogosult polgárok adata. Ez a szaggatott vonal a következő grafikon első mutatója. Ebből kiindulva következik majd a már korábban megindokolt 10 százalékkal adatsor, mely a megemelt választási báziscsoport, s végül ide helyeztük a magyar pártokra leadott, az északi és nagyvárosi szlovák szavazatoktól megtisztított eredményt is.



Látható, hogy a kilencvenes években elért szavazatomennyiség az így kiszámolt magyar anyanyelvű választópolgárok száma alatt mozgott, míg 2002 és 2016 között felette. Számításaink szerint tehát a szlovákiai magyar választópolgárok elméletileg elérhető száma ekkor érte el a maximumát. Ez a szám, tehát mint már említettük, tíz, talán tizenöt százalékkal is nagyobb a hivatalos népszámlálási adatokban magyar anyanyelvűek feltüntetett választópolgárok számánál. Logikus tehát, hogy magába kell, hogy foglaljon egy nem magyar anyanyelvű, de aktív, vagy legalább passzív magyar nyelvtudással, esetleg csak magyar kötődéssel rendelkező réteget is. Ez az a teljes célcsoport, melyet a szlovákiai magyar pártok ideális esetben képesek megszólítani. Ez a választói bázis nemzeti öntudatban és politikailag is gazdagon rétegezett. Megszólításuk és bizalmuk elnyerése hosszantartó, bonyolult, de világos és szép feladat, mely tisztességes, kitartó politikai és emberi munkát igényel.

Hozzá kell ugyanakkor tennünk, hogy maga a teljes szlovákiai magyar választói báziscsoport még ennél is nagyobb, hiszen az MKP-nak és a Most-Hídnak sohasem sikerült teljes egészében megszerezni minden magyar kötődésű választópolgár szavazatát. Mindig volt egy jelentős réteg, mely vagy nem találta politikai pártját magyar oldalon, vagy más kötődés okán eleve szlovák pártra szavazott. Erről azonban egy későbbi fejezetben ejtünk szót.

Kiindulási adataink kritikai értékelése és újrendezése

Be kell vallanunk, hogy a fenti grafikon egyik adatsora minden eddigi elhatározásunk ellenére nem egyszerű szikár adat, hanem önbevallásos megállapítás. Ez a magyar anyanyelvűek száma. Ezért ezt a sort megpróbáljuk alátámasztani más, megkérdőjelezhetetlen adatok segítségével. A kérdés csupán az, hogy milyen adatok állnak rendelkezésünkre az elmúlt harminc évből. És itt többszörösen hangsúlyozzuk az adat kifejezést.

Az elmúlt húsz évben ugyanis a politikai elemzők egyre gyakrabban találkoztak a felmérések és az önbevallásos adatsorok eltéréseivel a későbbi vagy korábbi valóságos számoktól. Már taglaltuk a felmérések lehetséges torzulásait. A népszámlálás tartalmaz ezek közül is néhány elemet, de itt nyilván nem mintavételről van szó, hanem teljes spektrumról, vagyis a torzulások mértéke minden bizonnyal kisebb, mint egy laza telefonos felmérésnél. Ennek ellenére mégis úgy véljük, hogy a népszámlálás eredményeihez is érdemes fenntartásokkal közelíteni.

Először is, az önbevallás nem titkos módon történik. Másodszor régióink magyar lakossága rendelkezik időnkénti rossz történelmi tapasztalattal a bevallott nemzetiségi hovatarozással összefüggésben. S napjaink legmarkánsabb ellenérve a népszámlálási adatgyűjtés sziklaszilárd megbízhatóságával szemben a következő: a mai, az adatgyűjtésektől, telefonos és internetes felmérésektől, közvetlen eladási módszerektől, valamint GDPR rendeletektől zengő világhálós közegben a lakosok egyre bizalmatlanabbak az ilyen kérdésselvetésekkel szemben. Nem azt állítjuk, hogy a népszámlálási adatokat nem szabad komolyan venni, csupán annyit, hogy óvatosan kell kezelni eredményeiket. Vegyük figyelembe, hogy a lakosok egy nem egyértelműen barátságos aktus közepette intimnek számító adatokat közölnek egy történelmileg nem túl nyájas viselkedésű szlovák állammal. Itt nem egy érdekfeszítő elméleti kérdést boncolgatunk. A gyanakvás a lakosok egy csoportja részéről könnyen elképzelhető, és ez minden bizonnyal torzíja az eredményt. Ne feledjük, hogy a hivatalos népszámlálási adatok szerint az elmúlt hetven év során voltunk már 300 ezren és 600 ezren is. A mindenkori állam kisebb-nagyobb mértékű ellenséges megnyilvánulása, valamint a magyarok jelentős részének bizalmatlansága nehezen tagadható tény.

Ezért a népszámlálási adatokat összevetettük egy másik adatsorral. Ez, a szlovákiai magyar iskolába íratott gyerekek aránya az első osztályba íratott szlovákiai gyermeklétszámhoz viszonyítva. Összevetés céljából kikértük a szlovákiai iskolaügyi minisztériumból az elmúlt harmincéves időszak évenkénti iskolai beíratási adatait, külön a szlovák iskolákban, külön a magyar iskolákban és együtt. Hiszen ha a népszámlálási adatok alapján tízévente egy százalékkal csökken a magyar nemzetiségű és magyar anyanyelvű lakosok aránya, akkor van még bő nyolcvan évünk a megszűnésig. Ez az idő nem túl távoli. A várható élettartamot tekintetbe véve most kellene születniük az utolsó szlovákiai magyar csecsemőknek – hogy kissé eltúlozva érzékeltessük a népszámlálási adatokba vetett kritikátlan hit logikus következményét.

De komolyra fordítva a szót: ha a népszámlálási adatok igazat mutatnak, akkor ez alá kell, hogy támassza a 25–40 éves szülők és a hatéves gyerekek arányának csök-

kenése is. Íme, a táblázat, melynek forrása az iskolaügyi minisztérium (1990 és 2020 becsült adat).⁸ Ezek tehát a hivatalos adatok: az első sor tartalmazza az adott évben beíratott összes első osztályos számát, a második a szlovák, a harmadik pedig a magyar első osztályosok adata. S végül a negyedik sor a magyar iskolások aránya az országos számokon belül.

1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
92 000	91 157	88 684	86 588	84 808	82 601	80 262	81 091	76 870	75 240
85 500	84 690	82 070	80 395	78 718	76 691	74 752	75 784	71 892	70 422
6500	6467	6614	6193	6090	5910	5510	5308	4978	4818
7,07%	7,09%	7,46%	7,15%	7,18%	7,15%	6,87%	6,55%	6,48%	6,40%

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
70 777	64 302	61 658	59 661	58 035	56 939	55 912	52 868	50 707	51 065
66 168	60 012	57 250	55 424	53 658	52 661	51 908	49 076	47 067	47 360
4609	4290	4408	4237	4377	4278	4004	3792	3640	3705
6,51%	6,67%	7,15%	7,10%	7,54%	7,51%	7,16%	7,17%	7,18%	7,26%

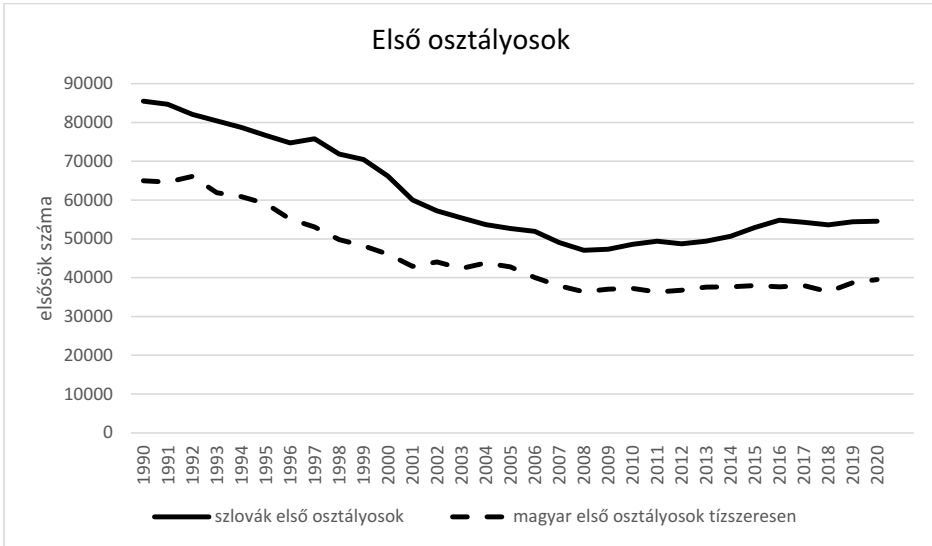
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
52 319	53 005	52 389	53 165	54 433	56 718	58 586	58 081	57 240	58 256
48 598	49 373	48 714	49 410	50 669	52 919	54 823	54 285	53 602	54 383
3721	3632	3675	3755	3764	3799	3763	3796	3638	3873
7,11%	6,85%	7,01%	7,06%	6,91%	6,70%	6,42%	6,54%	6,36%	6,65%

Talán nem is kell hangsúlyozni, hogy két magyar szülő összeházasodása, gyermekvállalása és csemetéjük legalább kilenc évre magyar iskolába íratása összehasonlíthatatlanul komolyabb és időállóbb döntés, mint a tízévente egyszer a számlalóbiztosnak bediktált anyanyelvi adat. Mi a magunk részéről inkább az iskolai adatot vennénk komolyan, hiszen az maga a valóság.

Úgy tűnik, hogy a csökkenés harminc év alatt körülbelül 0,4 százalék lehet. Érdemes megfigyelni egyébként, hogy az MKP nyolcéves, majd a Most-Híd kétéves kormányzati szerepvállalása és parlamenti sikerei mennyire megerősítették a fiatal szülők önbizalmát és megemelték a magyar iskolába íratottak arányát. Ezért is nagyon fájó politikusaink felelőtlen harakiri politikája. Saját maguk alatt vágják a fát.

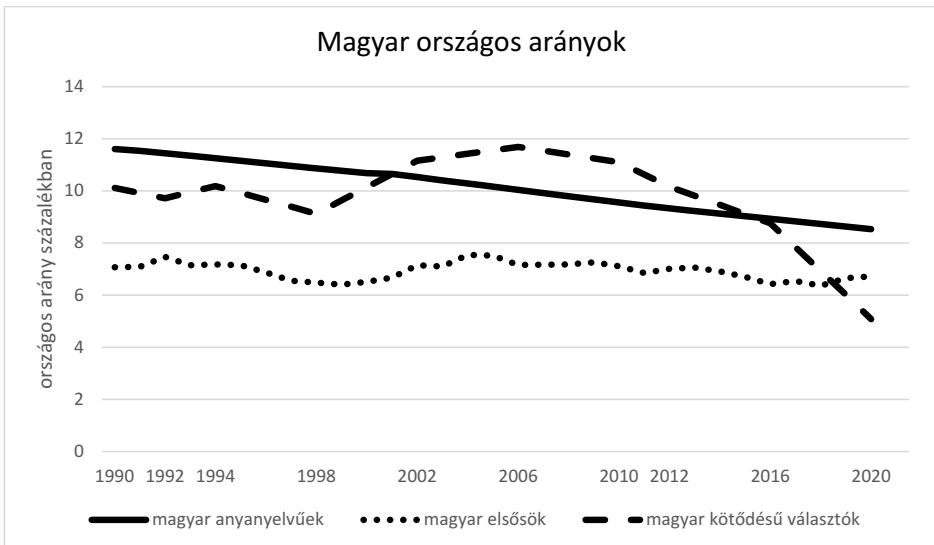
Hogy jobban lehessen látni a magyar első osztályosok trendmozgását az országos adatsorral összehasonlítva, ezért ez a görbe a valóságos adat tízszerese.

8 Adatközlés: 2020, Oktatásügyi Minisztérium



Látható, hogy a csökkenések és emelkedések összhangban vannak egymással. Nincs azonnal szemmel látható, drámai változás a szlovák iskolásokkal összevetve. A harminc év alatt a lényeges országos trendek ugyanazok. Némi csökkenés harminc év távlatában érzékelhető, de mértéke és intenzitása sem nem visszafordíthatatlan, sem nem letaglózó.

A következő grafikon tehát egymás mellé állítja az országos anyanyelvi arányszámokat a kisiskolások országos arányszámával, valamint a választásokon elért magyar kötődésű adatokat. Normális esetben mindháromnak azonos irányba kell mutatnia, s a kiskorúak esetében hatványozottan kellene jelentkeznie az asszimilációs folyamat következményeinek.



Látható, hogy a három egymás mellé állított aránymutató közül kettő 2016-ig nagyjából együtt mozog, míg a harmadik nem. Úgy néz ki, hogy a magyar pártok országos szintű kormányzati szerepvállalása és egyben a szlovákiai magyarság hiteles képvisellete bátorítja a magyar szülők beíratási hajlandóságát. A választásokon elért eredmények visszahatnak a beíratási kedvre. Ezért is nagy felelőtlenség volt a politikusok részéről az elmúlt tíz év öngyilkos politizálása, megtetézve a Robert Fico-féle kormányban való részvétellel. A magyar elsősök aránya hullámzik, de harminc év alatt 6,5 és 7,5 százalék között mozog. Annyit egyértelműen megállapíthatunk, hogy a választási adatok és az iskolai beíratások nem követik a hivatalos népszámlálási adatokat, vagyis nem csökkennek tízévente egy százalékot. Amennyiben a kisiskolások aránya követné a népszámlálási adatokat, abban az esetben a magyar kisiskolások aránya a szlovák iskolába íratott elsősökkel összehasonlítva a 2020-as valóságos és tényleges hat és fél százalék helyett ma öt százalékon volna. Ez akkora valóságos eltérés, amit nem lehetséges statisztikai hibákkal magyarázni. Másként szólva, nem lehet egyszerre igaz a választás, az elsősök száma és a népszámlálási adatok. A választási eredmény zuhanásának okait már körbejártuk, ennek nem demográfiai okai vannak.

Ha megnézzük a két számsor jellegét, vagyis a tízévente önbevallásos alapú magyar anyanyelvűek számát s az évente ismétlődő jellegű magyar iskolába íratott gyermekek számát, azonnal látható a különbség. Az első egy véleménynyilvánítás, a második pedig maga a valóságos élet. Biztosak vagyunk benne, hogy a magyarság megnyilvánulásának jelentősebb formája az iskolába íratott gyermekek száma, illetve azok aránya a szlovák iskolákba íratott gyerekekhez viszonyítva. Ezért a továbbiakban abból indulunk ki, hogy a hivatalos népszámlálási adatok nem fedik teljes mértékben a valóságot.

Amennyiben tehát a valóságos anyanyelvi százalék trendje követné az iskolai trendet, és kiindulópontként elfogadnánk a 1991-es népszámlálási adatokat, akkor ez a szám 2020-ban is 11 százalék körül lenne, a feltételezett nyolc helyett.

Számunkra, politikai elemzők számára ezen a ponton elég lenne megállapítani, hogy a hivatalos népszámlálási adatok nincsenek összhangban a magyar iskolába íratott gyerekek adataival, s ezért bizalmatlanságunk az eddigi népszámlálási adatok iránt indokoltan tekinthető. Ennyivel azonban nem érhetjük be, tovább kell próbálkoznunk. A fenti adatok alapján biztos, hogy a népszámlálási adatok nincsenek összhangban két megkérdőjelezhetetlen számsorral. Az iskolai beíratások hivatalosan alátámasztott adatok, a választási eredmények változását pedig, úgy érezzük, alaposan megindokoltuk.

Természetesen nem állíthatjuk és nem is állítjuk, hogy a szlovákiai magyar választói bázison belül harminc év alatt semmilyen változás nem állt be. Valószínűsíthető, hogy az elmúlt harminc évben történt némi arányeltolódás a szlovákiai magyarok nemzeti önmeghatározásában, Szlovákia mint politikai közösség és Magyarország mint nemzeti közösség iránti viszonyukban. Joggal feltételezhető, hogy változott a szlovákiai magyar és magyar kötődésű polgárok viszonya a magyar nemzet fogalmához, a magyar kultúrához, a szlovák nemzethez és természetesen Európához is. Elég nagy bizonyossággal valószínűsíthető, hogy az etnikai arányok egész szlovákiai méretben lassan vál-

toznak a szlovák nemzet javára. Az iskolai beíratási számok és a titkos politikai választások összesített számai azonban nem támasztják alá a hivatalos népszámlálási adatok folyamatos és drámai zuhanását.

Munkánk során hosszasan kerestünk más, olyan megbízható számsorokat, melyek tovább segíthetnének eldönteni, alátámasztani vagy megcáfolni a két fentebb vázolt folyamat közötti eltérést. Nem voltunk sikeresek. Kutatásaink során nem találtunk más olyan jól ellenőrizhető, megkérdőjelezhetetlen adatsorokat e témában, mint a titkos választás és az iskolai arányok. Ezért a továbbiakban ezekre támaszkodva kell keresnünk a megoldásokat. Annyit azonban mindenképpen hozzá kell tenni ehhez a témához, hogy a megbízható adatok hiánya általánosságban véve nagyban hátráltatja az elemzést és a helyes döntések meghozatalát.

Ha tehát elfogadjuk, hogy két szilárd adatsor is ellentmond a hivatalos népszámlálási számoknak, akkor újra kell értelmeznünk a szlovákiai magyar választói réteg korábban becsült nagyságát. Ennek méretét nagyobbra és tartósabbra becsüljük, mint amilyenek az eddig látszott.

A szlovákiai magyar választási bázis nagysága és politikai szerkezete

A fenti eredmények és összefüggések értelmében más módon kell megközelítenünk a választási bázis nagyságának meghatározását. Jelentősen kell csökkentenünk a népszámlálásnak az elmúlt hetven évben tulajdonított értékét, hiszen az nagyon sok irracionális, bár persze mindig magyarázható hullámozást eredményezett. Ezzel szemben erősíteniünk kell a szilárd adatok súlyát.

Hipotézisünk a következő állításokból indul ki:

– 2002 és 2012 között a leadott magyar jellegű szavazatok jelentősen meghaladták az akkori – a népszámlálásból kiindulól – magyar anyanyelvű, 18 évesnél idősebb választók számát. Konkrétan ez öt választás alatt volt megfigyelhető: 2002, 2006, 2010, 2012 és 2016. Az átlagos különbség az öt választás alatt 34 473 szavazat volt. Ez azt jelenti, hogy amikor a szlovákiai magyar pártok leghatékonyabban politizáltak, szavazóik száma tartósan meghaladta a hivatalos népszámlálási adatokra támaszkodó lehetséges választói határt.

– a hivatalos iskolai adatok szerint 1990 és 2020 között nem változott tartósan a magyar kisiskolások aránya a szlovák iskolába íratott gyermekekéhez viszonyítva. Nehezen képzelhető el, hogy eközben, harminc év alatt, a szlovákiai magyarok létszáma több mint 25 százalékkal csökkent volna. Ugyanis ennyi csökkenés adódik az 1991-es 11,54% és a 2021-re várt 8,3% közötti mozgásból. Ellentétesként felmerülhet, hogy a szlovákiai magyar gyerekek jelentős része szlovák iskolába jár, tehát elkerülhetetlen a fokozatos asszimiláció. Anélkül, hogy vitába szállnánk ezzel az állítással, mindenképpen hozzá kell tennünk egy kérdést: akkor ez miért nem látszik a magyar iskolába íratott gyerekek harmincéves adatsorában? Úgy néz ki, hogy a szlovákiai magyar kötődésű

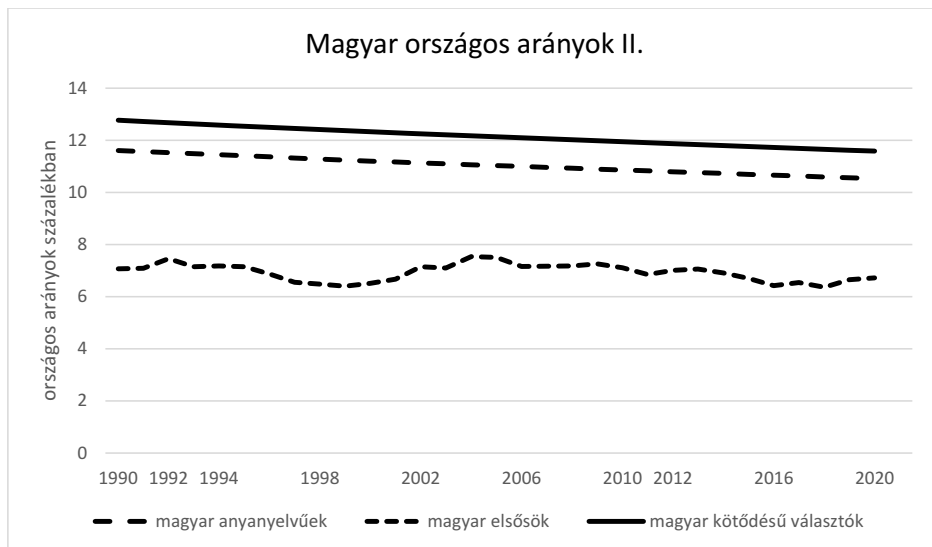
lakosok nemzeti, etnikai, nyelvi struktúrája harminc év alatt lényegesen nem változott, s ha igen, távolról sem olyan arányban, ahogy az a népszámlálásokon látszik.

– kiindulópontnak az 1991-es népszámlálási adatokat tekintjük, mivel 1989 előttről szabad választások híján nem rendelkezünk értékelhető választási adatokkal. Természetesen lehetséges lenne összeszedni például az 1950 és 1989 közötti beírási adatokat is, ez a kutatás azonban messze meghaladná tanulmányunk céljait és kereteit, s ez a feladat másokra vár. Ezért kiindulva 1990-ből az első két feltételezést tekintetbe véve a következőket rögzítjük: az iskolai beíratásokból leszűrhető kb. 0,4 százalékos harmincéves csökkenést az anyanyelvi arány vonatkozásában egy rendkívül pesszimista, már-már borúlátó hozzáállással több mint megdupláztuk, és egy százalékban állapítottuk meg. Így hipotézisünkben 1990-ben a szlovákiai magyar anyanyelvűek aránya 11,61%, 2000-ben 11,20%, 2010-ben 10,86% volt, míg 2021-ben 10,53% lesz. A hivatalos népszámlálási adatok valószínűleg más számokat hoznak majd ki 2021-ben, ezek megbízhatóságát azonban véleményünk szerint hitelt érdemlően megkérdőjeleztük.

– a szlovákiai magyar pártok valószínűleg még a legjobb éveikben sem tudtak megszólítani minden számba vehető magyar kötődésű választópolgárt. Minden, 2000 és 2012 közötti magyar jellegű közvélemény-kutatás talált 10-20 százaléknyi magyar nemzetiségű választót, akik szlovák pártokra adták volna szavazataikat. A szavazatok leadáskor ugyanis nem csupán etnikai szempontok játszanak szerepet. A választópolgárok politikai és személyiségi oldalról is értékelik a politikai kínálatot, vagyis hiba lenne a szlovákiai magyarságot egy idealizált, népviseletes, falusi közösségként látni, mely beszalonnázva, reggeli pálinkáját felhajtva, ünneplőben megy szavazni a magyarokra. A helyzet ennél sokkal strukturáltabb. Mindezt úgy véljük, hogy még 2002 és 2012 között is 15 százalékkal magasabb volt a szlovákiai magyar választói réteg az akkori eredményeknél.

– a 2006 és 2012 közötti három választás átlagosan elérhető szavazatszama 463 815 volt. Ezt 10-15 százalékkal megemelve 510–530 ezres nagyságot kapunk, ami a 2010-es választásra érvényes számítás. Ez az akkori országos szavazásra jogosult személyek legkevesebb 11,69 százaléka. Amennyiben tehát ezeket a számításokat a fenti gondolatmenet alapján kivetítjük 1990-re, 2000-re és 2020-ra, akkor a kiinduló és záró számok – tekintettel a mindenkori választásra jogosult szlovákiai állampolgárok adataiból – a következők: 1990-ben legkevesebb 12,36 százalék és 447 397 potenciális szavazó, míg 2020-ban legkevesebb 11,36% és 503 080 potenciális szavazó.

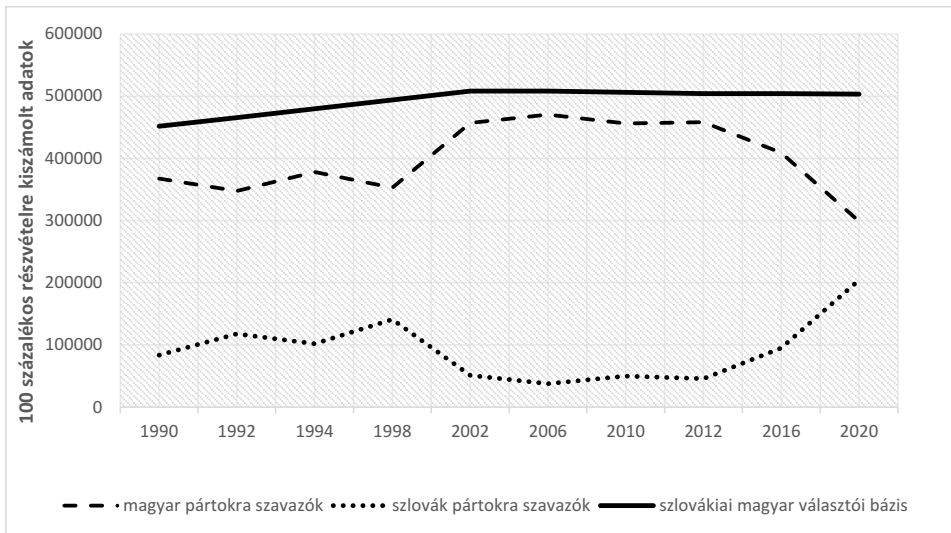
A fentiek figyelembevételével a Magyar országos arányok elnevezésű grafikon a következőképpen módosul, miközben a magyar kötődésű választók aránya a magyar anyanyelvűek 10 százalékkal megemelt adata:



– hipotézisünk utolsó eleme az, hogy a szlovákiai magyar választópolgárok rétegei mindig nemzeti, politikai és politikusi, vagy pontosabban személyiségi szempontok alapján döntenek egy-egy választás során, figyelembe véve az adott időszak politikai valóságát. Végző soron azonban vagy magyar pártra szavaznak, vagy szlovák pártra. Az elmúlt harminc év tapasztalata azt mutatja, hogy a döntés kulcsa a szlovákiai magyar politikai képviselet kezében van. Akkor, amikor képviselni akarta és képviselni is tudta a szlovákiai magyar választók majdnem teljes politikai spektrumát, abban az esetben élvezni tudta annak több mint 85-90 százalékos támogatottságát. Azokban az esetekben viszont, amikor mindezt figyelmen kívül hagyva csak egy-egy rétegérdek képviseletét vállalták fel nem teljesen megbízható politikusok, akkor a szlovákiai magyar választók akár 35-40 százaléka is szlovák pártokat választott. A politikailag és nemzetileg kirekesztő szlovákiai magyar politika nyomorgásra van ítélve.

A fentiek figyelembevételével tehát a következő grafikon ábrázolja a harminc év alatti időszakban a szlovákiai magyar választói bázis teljes nagyságát és szavazatmegoszlását.

A szlovákiai magyar választók struktúrája csak etnikai választás alapon



Látható, hogy a szlovákiai magyar választói csoport nagysága 1990-től abszolút számokban emelkedésnek indult, majd az elmúlt években félmillió környékén mozog. Döntő többsége mindig a magyar pártok politizálását támogatta, de 2016 után a már elemzett okok miatt egyre többen ábrándultak ki a Most-Hídból és Bugár Bélából, viszont nem csatlakoztak az etnikai politizálásba forduló MKP-hoz. Jelentős részük ott-hon maradt, mások szlovák pártokra szavaztak.

Következő grafikonunk a magyar pártokra szavazó választók struktúráját elemzi. 2010 és 2020 között ismert az MKP-ra és szövetségeseire szavazók száma, a többiek a Híd szavazói voltak. Ez az időszak egy aránylag kiegyensúlyozott MKP-szimpatizáns számsort eredményezett, ezért jó kiindulópontnak számít, hiszen politikailag változó közegben bizonyította stabilitását. Ebből nagy biztonsággal ki tudjuk számolni azon szavazók arányát, akik számára a „magyar vagyok” üzenet a domináns, ha a parlamenti választás során politikai pártot keres. A négy választás során az MKP-ra átlagban 189 895 szavazat jutott, ami a korábban felvázolt szlovákiai magyar választói csoport 38 százaléka. Ez a harmincnégy százalék a jelek szerint minden körülmény közepette kitar magyarsága mint domináns politikai faktor mellett. Lehet, hogy nem megy el szavazni, ha azonban igen, akkor a magyar pártra szavaz. Ez a mai MKP stabil bázisa, melynek egy része 2010-ben a Most-Hídra szavazott, de két év múlva visszatért. Ezért valószínűleg nem követünk el nagy hibát, ha ezt a százalékot visszavetítjük a múltba és állandó aránynak tekintjük. Ez tehát a következő grafikon első eleme. Ők a magyar nemzeti szavazók.

Korábbról már ismert a szlovák pártokra szavazók száma, mely segítségével ki tudjuk számolni azt a szavazatszámot, mely szinte soha nem voksol magyar pártokra. Ezt 2006-ból kiindulva tudjuk megtenni, akkor volt ugyanis ez a réteg a legkisebb.

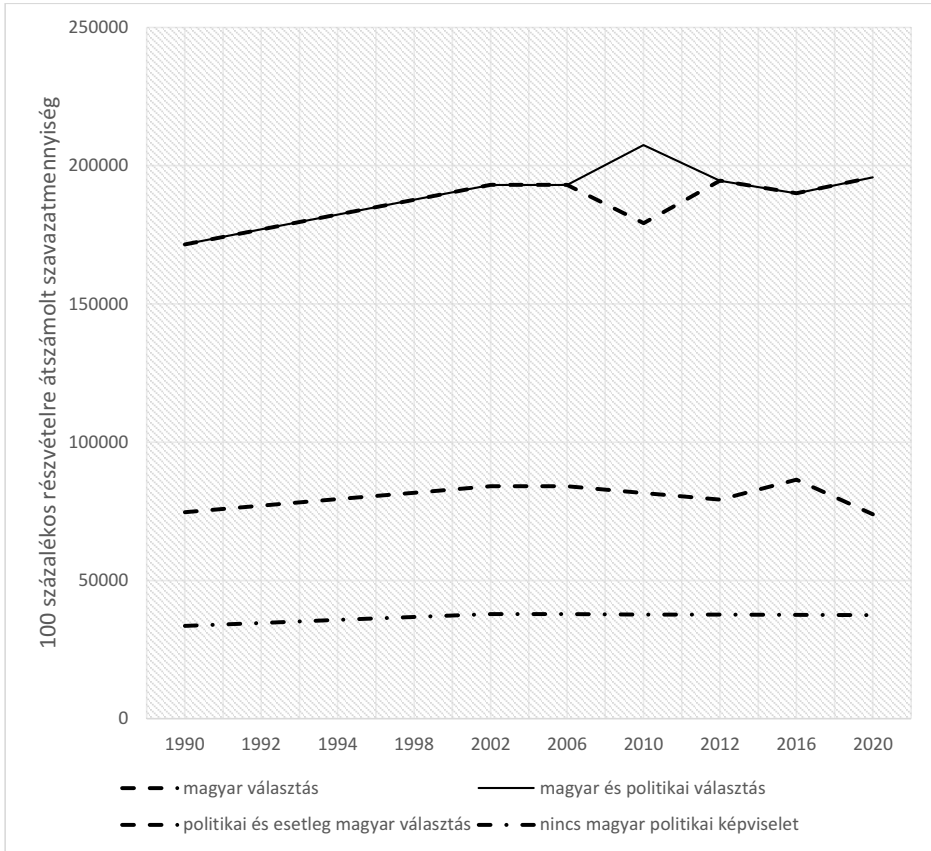
Feltehető, hogy egy részük baloldali, tekintélyelvű, esetleg oroszbarát, vagy Nyugat-ellenes irányt követ és ezért nem szavaznak a szlovákiai magyar pártokra. A dolgot leegyszerűsítve: nem találják politikai képviselőtüket a szlovákiai magyar politikai kínálatban. Más részük egyéni kötődés alapján szavaz szlovák pártokra. Ez a mindenkori szlovákiai magyar választói bázis nyolc százaléka, amennyiben az anyanyelvi arányokat 10 százalékkal megemelve számítjuk ki a szlovákiai magyar választói bázis mindenkori nagyságát. Ha a felső határt vesszük figyelembe, vagyis a 15 százalékos emelést, akkor ez a réteg valamivel nagyobb.

A harmadik egyenes azok a szavazók, akiket csak és kizárólag a politikai és személyiségi elemek segítségével lehet megszólítani. Számukra nem elég a magyar mivolt, és mivel egy részük tartósan szlovák pártokra szavaz, valószínű, hogy a szlovákiai magyar pártok politikai irányultsága nem mindig felel meg elképzeléseiknek. Ennek átlagos nagysága 16 százalék.

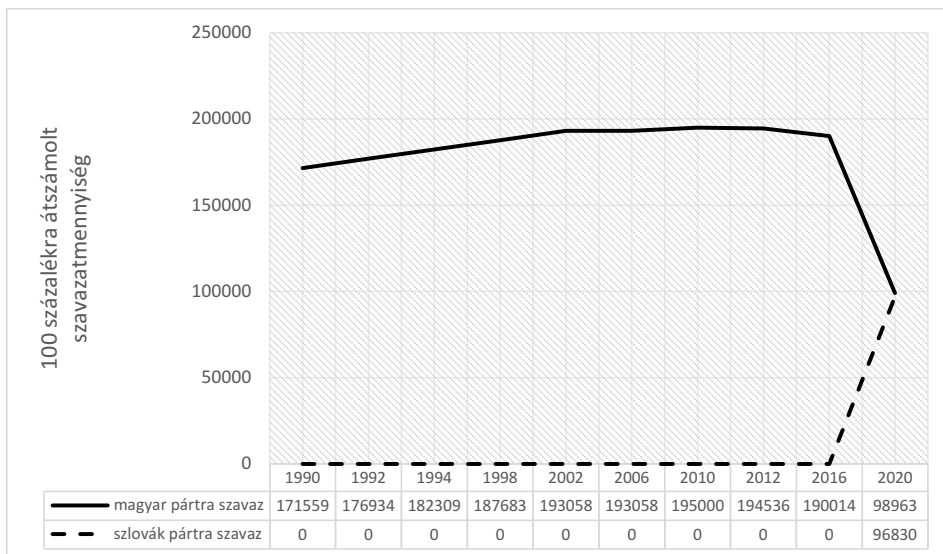
A fennmaradó százalék az, melynek fontos a magyar képviselő, de ezt markáns politikai és személyiségi igénnyel párosítja. Ők a politikai irányultság és politikusi személyiségek által megszólítható szlovákiai magyar választók, akik általában megtalálják politikai képviselőtüket a szlovákiai magyar pártok között, de ha nem, akkor vagy ott-hon maradnak, vagy szlovák pártokra szavaznak. Az ő nagyságuk megfelel az elsősorban magyar szempontból választóknak, vagyis szintén 38 százalék.

Tanulmányunk szempontjából a továbbiakban kihagyhatjuk a mindig szlovák pártokra és a mindig magyar pártokra szavazókat. A második és harmadik grafikon a két köztes réteg konkrét szavazatait ábrázolja, magyar, illetve szlovák pártra szavazás szempontjából.

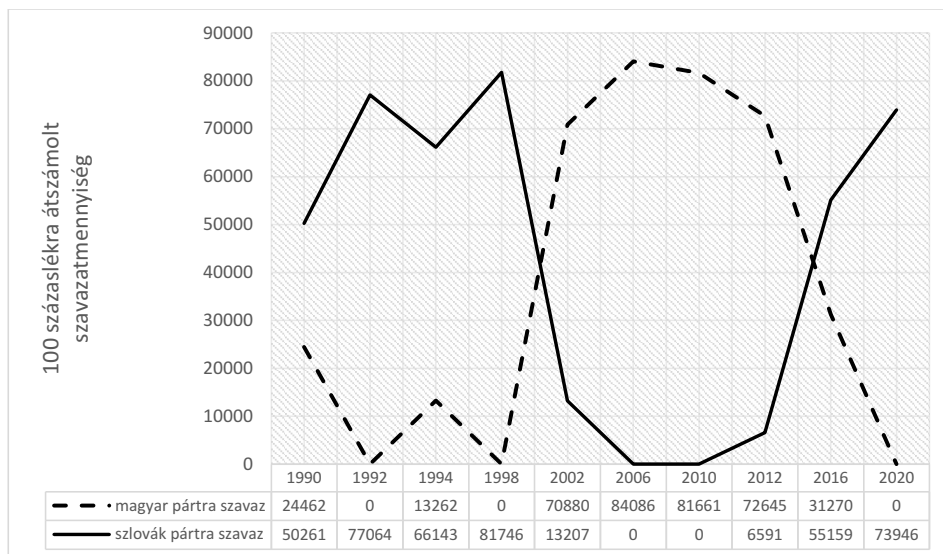
A szlovákiai magyar választók struktúrája politikai és etnikai szempontból



Magyar és egyben politikai választók szavazása



Politikai és esetleg magyar szempontú szavazók választása



A három grafikon közül az elsőn jól látszik, hogy a szilárd magyar meggyőződésű, politikailag talán kisebb intenzitással véleményt mondó polgárok stabilitást hoznak, és kiegyensúlyozottan, megingás nélkül támogatják a magyar eszmét. Az ő megnyerésüknek és felbuzdításuknak előfeltétele a magyar egység kinyilvánítása és megvalósítása. Nagyságuk, mint már említettük, körülbelül 38 százalék. Ez a magyar választás elnevezésű egyenes.

A második grafikon az erős magyar és egyben erős politikai meggyőződésű választók döntéseit érzékelteti. Azon választókról van szó, akik számára magyarságuk mellett nagyon fontos a magyar pártok politikai irányultsága és politikusi személyiségeinek hitelessége is. Ők egészen 2016-ig mindig megtalálták a maguk képviselőjét. 2006-ig az MKP-ban, 2016-ig a Most-Hídban. Igaz, hogy a vége felé, 2012 és 2016 tájáig egyre kedvetlenebbül, de ott voltak. 2016 után viszont nagy többségükönél betelt a pohár, és tömegesen hagyták ott pártjukat. Ez az utolsó négy év a totális bizalomvesztés négy éve, és nem úgy tűnik, hogy véget ért. Ettől eltekintve azonban úgy tűnik, hogy a mai MKP-ra szavazó mintegy 190 ezer választóhoz hasonlóan ez a réteg is aránylag stabil. Nem annyira, mint az első csoport, de sokkal jobban, mint a harminc év alatt a szlovák pártokra is szavazók. Nagyságát a fenti grafikon és a táblázatok alapján szintén 38 százalékra becsüljük, de 2020-ban számuk megfelelő volt. Őket tisztességes jobb-közép politikával és vonzó, hiteles egyéniségekkel vissza lehet szerezni.

A harmadik grafikonból az is jól látszik, hogy a következő csoport, a gyakran szlovák pártokra szavazók társasága mutatja a legnagyobb ingadozást. Ezt a választói réteget a pártok leghatékonyabban 2000 és 2012 között tudták megszólítani. Ők 1998-ig szlovák pártokra szavaztak, ezt követően elismerték az MKP, majd a Most-Híd politikai teljesítményét, 2012 után pedig fokozatosan csalódva visszatértek a korábbi szlovák pártokra szavazáshoz. Az ő visszaszerzésük nehezebb feladat lesz. Feltételezéseink szerint ők győzhetők meg a legkevesbé és legutoljára. Nagyon stabil, sikeres, hosszantartó és meggyőző szlovákiai magyar politikai képviselő szükségeltetik ehhez. Az ő nagyságuk körülbelül 16 százalék. Őket eddig csak a 2002-es és 2006-os MKP, valamint a 2010-es és 2012-es Most-Híd tudta tartósabban magához vonzani.

A negyedik csoport az, amely politikailag nem találja magyar képviselőjét. Ez a szlovákiai magyar választói bázis 8 százaléka.

Napjainkban tehát egy csaknem félmillió szlovákiai magyar választói réteg vár politikai képviselőre. Ez a politikusok felelőssége és egyben lehetősége. Itt nem legyőzni kell egymást, hanem képviselni ezt a jobb sorsra érdemes közösséget. A számok elég nyilvánvalóan mutatják ennek a közösségnek a rétegezettségét politikai és nemzeti tudatosság szempontjából is. Ezt el kell fogadni és ennek kell megfelelni. Aki képviselni akarja a szlovákiai magyar kisebbséget, vagy annak egyes rétegeit, annak tisztában kell lennie ezzel. Csak úgy lehetséges a méltó és hatékony képviselő, ha ez világos. Akik leszűkítik ezt a kört, sikertelenségre vannak ítélve.

Összegzés és végső következtetések

Tanulmányunkban szerettük volna alaposan körüljárni az elmúlt harminc év parlamenti választási eredményeit, a szlovákiai magyar vagy legalább magyar gyökerű pártokra fókuszálva figyelmünket. Szerettük volna levonni a számszerűsített eredmények elemzése után a hasznosítható következtetéseket, ezzel is segíteni a politikai döntéshozókat és elemzőket, valamint a témával foglalkozó újságírókat, szakembereket. Legfontosabb célunk azonban egy olyan elemzés elkészítése volt, melyben meghatározzuk és számszerűsítjük a szlovákiai magyar pártok célcsoportját, a szlovákiai magyar választóréteget. A meghatározást követő szakaszban pedig szerettük volna részletesebben leírni a választói bázis struktúráját, egyrészt nemzeti, másrészt politikai szempontból is. S nem utolsósorban célul tűztük ki konkrét lépések javaslatát, melyek segítségével visszaszerezhető és megőrizhető a bizalom a pártok és a választók között.

Tanulmányunk kiindulópontjául egyértelműen a választási adatokat tekintettük, s arra törekedtünk, hogy csak a legszükségesebb esetben támaszkodjunk olyan számokra, melyek nem alátámaszthatók szilárd adatokkal. Nem foglalkoztunk tehát közvélemény-kutatásokkal, exit pollokkal és az ezeket körüljáró elemzésekkel. Nem azért, mintha ezeket nem tartanánk fontosnak, hanem azért, hogy tartsuk magunkat a koncepciónkhoz. Egyetlen esetben tettünk kivételt, ezek a népszámlálási adatok, azonban ezeket is kénytelenek voltunk megkérdőjelezni más, nem cáfolható adatok birtokában. Ezek a hivatalos iskolai beíratási adatok voltak, melyek nem igazolták a népszámlálási trendeket az utolsó harminc évben. Ezért korrigált adatokkal dolgoztunk, melyeket azonban hitelesen alá tudtunk támasztani.

Elemzésünk másik fontos alapja a különböző választási részvételekből fakadó különböző számok egy szintre hozása, amit úgy értünk el, hogy az összes adatot átszámoltuk egy elméleti, 100 százalékos részvételre. Ez tette lehetővé, hogy általánosságban véve nem volt az utóbbi időig semmi drámai eltérés az országos és a dél-szlovákiai választási részvétel között. Ezért nyugodtan kijelenthettük, hogy a részvételi hajlandóságok országos trendeket követnek s nem magyar-, vagy szlovák-specifikus jelenségek. Ennek birtokában létrehoztuk a szlovákiai magyar pártok részletes választási eredményeinek katalógusát, mely községi szintű adatokat, választási részvételeket és 100 százalékra átszámított számokat tartalmaz, valamint ezek járási és országos összesítését. Ez az adatbázis nyilvános és szabadon kutatható.

A fenti pontokra alapozva elvégeztünk egy elemzést, melynek segítségével meghatároztuk a szlovákiai magyar választói bázist. Ennek nagysága a felhasznált adatok fényében ma több mint félmillió választópolgár. Ők azok, akik kisebb-nagyobb mértékben rendelkeznek magyar kötődéssel, s akik a szlovákiai magyar pártok által megszólíthatóak. Rétegezetségüket illetően négy viszonylag stabil csoportot találtunk. A bázis 38 százaléka erős magyar kötődésű választó, akik minden körülmény közepette magyar pártokra szavaznak. A másik, ugyancsak 38 százalékos nagyságú réteg szintén elsősorban magyar pártoktól várja a képviseletét, azonban ezzel együtt erős elvárása

a jobbközép és centrista politikai irányultság, valamint a hiteles demokrata elkötelezettség. A harmadik csoport hasonló elvárásokkal rendelkezik, mint a második, azonban a magyar pártokkal szembeni nemzeti érzelmű kötődése lazább. Őket nehezebb meggyőzni, és támogatásuk nem tekinthető automatikusnak. Harcolni kell értük és hatékonyan, látványosan képviselni kell őket. Ennek a rétegnek a becsült nagysága 16 százalék. S legvégül található egy 8 százalékos csoport, mely ugyan magyar kötődésű, de nem találta és ma sem találja politikai megfelelőjét az eddigi magyar pártok profiljában.

Mindez kivetítve mai valóságunkra azt jelenti, hogy az első csoport képviselője a mai MKP, mely számukra hiteles képviselet, ugyanakkor pártjuk nem hajlandó és nem tud nyitni a magyarság további rétegei felé. A második csoport a 2006-os MKP-ban, majd a Most-Hídban találta meg képviseletét, mindig magyar pártokra szavazott, de napjainkra gyakorlatilag elvesztette pártját. 2020-ban jelentős részük mélységesen csalódva otthon maradt vagy szlovák pártokra szavazott. A harmadik réteg 1998-ig szlovák pártokra szavazott, 2000 és 2012 között az akkori MKP-t, majd a Most-Hídat támogatta, míg ma, megfelelő kínálat híján ismét szlovák pártokra szavaz. A negyedik csoport pedig politikailag máshol áll, mint amit a magyar pártok kínálni tudtak az elmúlt harminc évben.

Mindebből logikusan adódnak a tennivalók:

1. Az első, 38 százalék nagyságú csoport megtartását és felrázását illetően fontos létrehozni egy valódi közös politizálást, közös pártot, vagy egységes politikai platformot. Ők önmagukban nem elegendőek a parlamenti küszöb megugrásához, azonban nélkülük ez csak kivételesen sikeres esetekben lehetséges.
2. A második, ugyancsak 38 százalékos nagyságú réteg támogatását újra vissza kell szerezni. Ennek előfeltétele egy tisztességes jobbközép és centrista politika, hiteles és elfogadható politikussokkal. Ők ma politikai képviseletre várnak.
3. A harmadik, 16 százalék nagyságú csoport rövid távon a mai szlovákiai magyar politikai kínálattal nehezen megszólítható. Ez a réteg mindig szlovák és magyar pártok között válogat, s ma magyar oldalon nincs számukra intézményesített, formalizált párt, platform, csoport. Hosszú távon azonban újra meg kell és meg lehet nyerni a harmadik csoport bizalmát is, tartósan stabil, sikeres és hatékony politikai munkával.
4. A negyedik csoport megszerzéséhez politikai váltásra volna szükség, mégpedig baloldali, esetleg tekintélyelvű irányba. Ennek esélye ma csekély.
5. Csupán formálisan említjük meg a szlovák választók megszerzésének a lehetőségét, azonban a Most-Híd példája mutatja, hogy ez a legkevésbé megszerezhető és leghamarabb távozó választói csoport.

Mindettől ma még nagyon messze vagyunk. Ennek ellenére úgy véljük, hogy ez a jobb sorsra érdemes választói réteg várja a megfelelő politikai képviselet létrehozását és a rétegeztségének megfelelő kínálat megjelenését. Ehhez szerettünk volna hozzájárulni szerény eszközeinkkel.

Nem kívánhatunk magunknak többet, mint hogy a közzétett adatok a szakemberek között élénk vitát gerjessenek, és további elmélyült kutatást eredményezzenek. Reméljük, hogy a fenti elemzéssel hozzájárulunk egy szilárd alap kiépítéséhez, melyre támaszkodva a jövőben helyes politikai lépéseket és döntéseket lehet hozni.

A gödör alján nem ásni, hanem gondolkozni és építkezni kell.

Pozsony, 2021. március 15.



POPÉLY GYULA

A (cseh)szlovákiai
magyarság történeti
kronológiája 1914–1945

Fórum Kisebbségkutató Intézet